5

ağın

DÜŞÜN VE SANAT DERGİSİ

MART - NİSAN 2008

ağın DÜŞÜN VE SANAT DERGİSİ

Sahibi
Ağın Kültür ve Dayanışma Derneği Adına
Ahmet DEVİREN

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Altan İLTER

Yazı Kurulu
Altan İLTER
Ahmet DEVİREN
Mevlüt ÖKSÜZOĞLU
Mehmet ERGÖNÜL

Teknik Yönetmen
Ömer ÖZTÜRK

Yönetim Adresi:
Ağın Kültür ve Dayanışma Derneği
Hoşdere Caddesi, Akasya Apt. No: 41-2 A
Y.Ayrancı / ANKARA
Tel:(0.312) 426 75 90 Faks:(0.312) 354 78 38

Ağın Kültür ve Dayanışma Derneği,
PTT 101843 no.lu Çek Hesabı
T.C. Ziraat Bankası Ankara Yenişehir Şubesi
Hesap No: (0471)39775168-5002

Gönderilen yazılar yayımlansın, yayımlanmasın iade edilmez ve telif ücreti ödenmez.

Bu dergide yayımlanan yazılardaki fikirler yazarlarına aittir.

Dergimiz Basın Meslek İlkelerine uymaya söz vermiştir.

Ağın Düşün ve Sanat Dergisi, Ankara Valiliği'nin 12.09.1991 gün ve 8202 yazıları ile ayda bir çıkar.

Yayın Türü: Yaygın süreli

Yıl: 18 Sayı: 195-196
MART-NİSAN 2008 Baskı Tarihi: 16/05/2008

Grafik&Tasarım: **Banu KAHRAMAN**
0 312 342 19 00

Baskı: **HAS-SOY Matbaacılık Bas. Tas. Tan. Ltd. Şti.**
Kazım Karabekir Cad. 95/60 İskitler- ANK.
Tel: 0 312 341 59 94 / 384 03 04

Ağın Düşün ve Sanat Dergisi muhabirleri:
Suat UYANIK : Ağın
Ahmet SAMUR : İstanbul

Ön Kapak : M. Nedim GENÇOSMANOĞLU
Ağın- Gençosman Sokak'taki Hacı Yusuf Gençosmanoğlu'nun evi
(şu anda harabe durumda)

SAYFA **İÇİNDEKİLER**

3-4 ..... Yanlış Nerede? — Ümit ÇAĞLAR

5-8 ..... Ağın ve Ağınlılar — Seyfi BEŞE

9 ..... Kadınlarımız (Şiir) — Dr. Galip UZUNCA

10 ..... Bir Mehmet Kabasakal Vardı... — Hüseyin KABASAKAL

11 ..... Gurbet (Şiir) — Mehmet ERGÖNÜL

12-14 ..... **Söyleşiler:** ..... Aşk ve Sevgi Üstüne — Nihat ASYALI

15 ..... Nükteler Bahçesi — M. Nuri GENÇOSMAN

16-17 ..... Şemdinli — Mustafa YORULMAZ

18 ..... Ağın'ı Yeniden Yaşamak — Feridettin ATATUĞ

19-20 ..... Savaştepe Köy Enstitülü Yıllar — Mutahhar AKSARI

21-22 ..... Çocuk ve Disiplin — Duygu Çataltaş ÇALIŞIR

23 ..... Bütün Çocuklar (Şiir) — Muhlis ÖZÇELİK

23 ..... Mehmetçik (Şiir) — Nezahat Aydın DEMİR

23 ..... (Desen) — Mehmet ERGÖNÜL

24-25 ..... Nar Yetiştiriciliği — Fevzi ŞENER

26 ..... Nev Bahar — Ayşe AKGÜL

26 ..... Nevruz (Şiir) — Cemre YILDIZ

27 ..... Yazarlarımızı Tanıyalım

28 ..... Ani Kalp Ölümleri

29 ..... Fıkralar — Ayten DEMİR

30 ..... Haberler

31-32 ..... Doğumlar-Evlenmeler-Ölümler

YANLIŞ NEREDE?

Ümit ÇAĞLAR

"Bilgi sahibi olmadan fikir sahibi olunamaz." Ne güzel bir söz!.. Doğru kaynaktan olmadığı sürece kulaktan duyma sözlerle bilgi ve fikir sahibi olamayız. Yanlışa düşebiliriz. Bilirsiniz; çocukken kulaktan kulağa oyunu oynardık. Söylenen bir cümle, sonunda tanınmaz hale gelirdi.

Bugün "Laiklik" kavramı da aynı durumda. Kulaktan duyma, eksik veya yanlış ifade edildiği için birçok kişi farklı algılıyor.

Nüfusunun çoğunluğu Müslüman olan ülkemizde bir imam çıkıp, "Laiklik dinsizliktir!" diyebiliyorsa, bunun yanlışlığını insanlarımıza nasıl anlatabiliriz?

En büyük korku "Allah korkusu" dur. Bu çok doğal... Ancak, asıl korkutucu olan bu duygunun sömürülmesidir. Cumhuriyet kurulduğu tarihten itibaren, sorarım sizlere: Kim dinini özgürce yaşayan bireylere engel oldu? Orucunu tutan, namazını kılan, hacca gidenlere kim karıştı? Kırsalımızda başlarına o güzelim oya işlemeli tülbentleri, yazmaları, eşarpları örten kadınlarımıza kim engel oldu? Peki; günümüzde yaşanan kaos neden?

Sebebi; 1950'lerden başlayarak siyasilerin uyguladıkları yanlış politikalardır. Dini, siyasete alet etmeleridir. Yavaş yavaş gelişen ve günümüzde içinden çıkılamaz bir duruma gelmesidir.

Din; vicdani bir kavramdır ve bireyseldir. Müslüman, evinde ibadetini yapar. Allah ile arasına kimse giremez, günahından da sevabından da kendisi sorumludur. Hıristiyanların günah çıkartmak için başvurdukları gibi rahipler yoktur. Devlet, birey'e nasıl ibadet edeceğini ve örtünme şeklini belirleyip, dayatamaz. Hukuk devletinde böyle bir baskı yoktur.

İslam dini, bilime önem verir. İlk cümlesi "Oku" dur. Yalan söylemek, haram yemek, insan öldürmek günahtır... Bana göre hurafelerle insanları yanıltmak da günah. Çünkü karşındaki insanın dini duygularıyla oynamış oluyorsun.

Din, siyasete alet edildiği an tehlike başlar. Laiklik asla dinsizlik demek değildir. Tam tersi teminattır.

Laiklik: Dinin, toplumsal, siyasal ve hukuksal bir güç ve düzenleyici olmasını engelleyen temel ilkedir. Kısaca, din ile devlet işlerinin ayrı tutulmasıdır. Atatürk, Diyanet İşleri'ni kurarak bugünkü yanlışlara düşülmesini engellemiş, insanımızın dinini doğru ve hurafelerden arınmış bir şekilde öğrenmesini sağlamak istemiştir.

Bir önemli konu da demokrasi ve özgürlüklerdir. Bu kavramlar da çok yanlış anlaşılıyor. Laikliğin olmadığı toplumlarda ne demokrasi, ne de özgürlükten söz edilemez.

En çarpıcı örnek "İRAN." İran, bir şeriat devletidir. Toplumsal yaşamları, şeriat kurallarına göre düzenlenmiştir. İran kadını giyim konusunda özgür değildir. Sokakta polis tarafından çevrilip uyarılmakta, zaman zaman da şiddete maruz kalmaktadır. Simsiyah çarşaflarla insanın ruhunu karartan bir biçimde dolaşmak zorundadır. Neden? Çünkü, İran'da laiklik yoktur. Peki demokrasi var mıdır? Hayır... Çünkü, demokrasi ile laiklik bir bütündür, ayrıştırılamaz. İran'da hukuk olmadığı için insanlar sokakta çocukların gözü önünde öldürülmekte ve böyle bir vahşet de çok doğal görülmektedir. Böyle bir görüntüyü izleyen çocuğun ruhsal durumu ne olur? Bu mudur düzen ve yaşama hakkı? İslam dini bu değildir. Biz Türkler, böyle bir yaşamı hak etmiyoruz. Şu anda ülkemizde laiklik olduğu için özgürüz, konuşabiliyoruz, yazabiliyoruz... Lütfen, kulaktan duyma sözlerle yanlışlara düşmeyelim. Gözümüzü açıp, çevremize bakıp ileriyi görmeye çalışalım. Doğru kaynakları okuyup bilgi sahibi olalım.

Atatürk, Cumhuriyet'i kurup kadına eşitlik, miras hakkı, oy kullanma vb. hakkını vermiştir. O yıllarda Fransa'da kadınların oy hakkı yoktu. Bu hakkı elde edebilmek için mücadele vermişlerdir. Günümüzde bazılarımız "eşitlik istemiyoruz, erkeğin gölgesinde olmak istiyoruz" diyebiliyor. Türk kadını Arap kadınından farklıdır. Türk kadını erkeğin arkasından değil yanında yürümelidir. Kadın-erkek eşitliğinden asla taviz vermemelidir.

Sıkça kullanılan "özgürlük" kavramı da yanlış algılanıyor. Özgürlükler sınırsız değildir. Hukuk kurallarıyla düzenlenmiştir. İnsanlar her istediğini yapamaz. Bir kişinin özgürlüğü, diğer kişinin özgürlüğünün başladığı yerde biter.

Bu toplumsal bir kuraldır. Herkes istediğini yaparsa düzen diye birşey kalmaz, kargaşa çıkar.

Şu günlerde en çok üzerinde düşünmemiz gereken diğer bir konu da gözlerden kaçıyor. Yaşamakta olduğumuz kaosun baş aktörleri emperyalist ülkelerdir. Emperyalizm nedir?

Emperyalizm: Bir milletin başka bir milleti siyasi ve ekonomik egemenliği altına alarak yayılmasıdır. Kısaca sömürmesidir. Başta ABD ve bazı Avrupa ülkeleri dün olduğu gibi bugün de güçlü olmamızı istemiyor. Osmanlı Devleti'nin imzaladığı, bir milletin yok oluşu anlamına gelen SEVR Antlaşması'nı uygulatamadıkları için, yüreklerinde hâlâ bu acıyla pusuda bekliyorlar. Günümüzde sıkça duyduğumuz küresellik, küresel ekonomi, küresel piyasalar, emperyalizmin 21. yüzyıldaki yeni ismidir. IMF ile yapılan borç sözleşmeleri Türkiye ekonomisinde çeşitli açmazlara neden oluyor. Örneğin; borçların geri ödenmesini sağlamak için çok uluslu şirketler iç pazarımızı denetim altına alıyor. Özelleştirmeler ise işsizliğin artmasına ve vergi kayıplarına neden oluyor. 80 yıllık kamusal birikimler bir bir satılıyor. ABD'nin ve AB'nin talepleri yerine getirilirken üretim durma noktasına yaklaşıp, tüketim üst seviyelere çıkıyor. Gittikçe yoksullaşan insanımız gününü kurtarma telaşında... Yarınından umutsuz. Çalışanlar emekli olup olamayacağından kuşkulu. Sosyal haklar budandıkça, çaresizlik içinde ışığın çevresinde dönen kelebekler gibi yanacağını bile bile uçuyor. Batı'nın emperyalist ülkeleri yazdıkları senaryonun uygulanışını mutlulukla izleyip son perdeyi bekliyorlar.

Emperyalistlerle savaşıp yenmiş, birçok ezilmiş ülkeye örnek olmuş, Türkiye gibi güçlü bir ülkeye bu senaryoyu oynamak hiç yakışıyor mu? Olağan bir durum mudur?

İnsanımızı anlamakta güçlük çekiyorum. Türkiye 1918 yılında emperyalist çizmeler altında çiğnenirken bir insan çıkıyor, önder oluyor ve ülkeyi uçurumun eşiğinden kurtarıyor. Onca yokluk varken, insanlar bezgin bir durumdayken bir mucize yaratıp halkın zaten kanında var olan özgürlük ateşini tutuşturuyor. Çok büyük özveri ve mücadeleyle Kurtuluş Savaşı'nı kazanıyoruz.

Atatürk, Cumhuriyet'i kurup Türk insanına yeniden ONURUNU, BAĞIMSIZLIĞINI geri veriyor.

Daha sonra yaptığı devrimlerle kısa sürede ülkeyi ayağa kaldırıyor. Bugün değeri bilinmiyor!... Neden? Eğitimde birlik sağladığı için mi, din ve devlet işlerini ayırıp Diyanet İşleri'ni kurduğu için mi?...

Sonuç olarak; emperyalistleri yenecek güç ulusal birlik ve beraberlikten geçer. Günümüzde ABD'nin ve avrupa ülkelerinin Atatürk devrimlerini yok etme ve çabalarının altında ulusal birliğimizi parçalamak yatıyor. Çünkü, biliyorlar ki ülkemizi ayakta tutan bu devrimlerdir. Ayrıca küreselleşmenin hedefi sosyal devleti yıpratmak, ulusal birliği parçalamaktır. Parçala, böl, yönet, emperyalist ülkelerin en sevdiği slogandır.

Atatürk'ün gerçekleştirdiği devrimler dış alım ürünü değildir. Ülkenin tarihsel gelişiminin ve gereksinmelerinin sonucunda, O'nun öncülüğünde gerçekleşmiştir. İslam dinini kabul etmemiz, Arapların yaşantısına uymamız anlamına gelmez. Eski Türk devletlerinde Hakan'ın eşi onunla eşitti ve değer görürdü. Kadına değer vermeyen Arap ülkeleri kendi toplumsal yaşamlarını ülkeme empoze edemez.

Henüz Güneydoğu'daki ezilen, töre gereği öldürülen kadınlarımıza çare bulamazken, yurt genelinde kadını ayrı ayrı gruplar haline getirip bazılarını günah unsurları gibi göstermek çok yanlıştır. Demokrasiye, eşitliğe ve insan haklarına aykırı çok tehlikeli bir süreçtir. Dilerim ülkemiz bu tehlikeli dönemeçten yara almadan kurtulur. Geçmişten bugüne birçok zorlu sınavdan geçmiş olan Türkiye, eminim bunları da geride bırakacaktır.

Ben Ağınlı bir kadın olarak umudumu koruyorum ve koruyacağım.

AĞIN VE AĞINLILAR

Seyfi BEŞE

Her yaratık, ister insan, ister hayvan, ister bitki olsun, bulunduğu, doğduğu yere içten, kopmaz bağlarla sımsıkı bağlıdır. Bu bağlara sevgi bağı denir ki, vatan sevgisi denen ve her zaman hasreti çekilen bu arzuya da sıla hasreti denir. Bu hasret biraz daha ilerlerse sıla hastalığına dönüşür. Eski dilde buna daüssıla denirdi. Napolyon, Senthelen adasında yazdığı anısında, "... eğer Senthelen adasında vatan hasreti ile öleceğimi bilseydim, yurdum olan Korsika adasında, sığır çobanlığı yapardım, daha da mesut olurdum" der. Bizim ünlü şairimiz Süleyman Nazif'in Malta'da sürgünde iken yazmış olduğu Daüssıla adlı kitabı pek ünlüdür. Doğduğu yerden gurbete giden her insan ister dünya imparatoru Napolyon olsun, ister şair Süleyman Nazif olsun aynı hisleri duyacaktır.

Bir kitapta okuduğum bir parça, bunların hepsini içerdiği için buraya yazmayı uygun buldum. Yazar diyor ki; insanlar bilerek de olsa bilmeyerek de olsa ölçüye, dengeye ve normale her çağda ihtiyaç duymuşlardır. Zaman düşüncesini istediğimiz kadar aşıp, hali geçmişte bırakmaya ve geleceği yaşamaya gayret edelim. İçimizin gizli bir köşesinde bizi geçmişe bağlayan kopmaz bağlar vardır. Babalarımızın gördüğüne bakmak, ellediği şeylere dokunmak kime zevk vermez ki. Aksi halde her insan, sadece yiyen, içen, kıpırdayan bir yaratık olarak ahenk sistemlerinin dışında, şuursuz bir ömür sürecektir.

Gurbeti, sılayı, acı-tatlı, kederli-neşeli taraflarıyla; Eğin türkülerinde her çeşit duyguyu bulmak mümkündür.

Bu hisler altında, bu duyguların etkisi altında insanlar; doğdukları yerler hakkında da bilgi edinmek isterler. Biz Ağınlılar da Ağın hakkında bilgi edinmek için; birtakım sözlü ve yazılı kaynaklara başvurmuşuzdur. Kendimizce, şu sözleri ve verileri değerlendirerek bilgi edinmeye çalışmışızdır. Hasteğin kalesi, Kaleciğin taşları, çiftçilerin buldukları ufak tefek eşyalar; (örneğin Halil Ağagil'in Adıgüzel Ağa'nın çift sürerken bulmuş olduğu, at üzerinde kılınç elinde ünlü Yunan heykeltraşı Fidyas'ın İskender heykeli bunlardan biridir) ne yazık ki dereye atılmıştır. Daha sonra Cumhuriyet döneminde, köy yolları yapılırken Hoşirik bağları üstündeki yolda bulunan Hitit salonu ve Pağniklilerin buldukları Hitit mezarları ve bir altın şamdan, buralarda Hititlerin oturduğunu gösterir. Daha sonraları yapılan arkeolojik kazılardan anlaşıldığına göre, bölgemiz her çağda oturma alanı olmuştur. Son bilgiyi, Arkeolog Prof. Dr. A. Kılıç Kökten'den öğrenmiş olduk. Kendisini ağustosun sıcak bir gününde Çınaraltı kahvesinde buldum. "Beni serin bir yere götür" dedi. Cefi'ye götürdüm. Bahçelerde oturduk, çok sevindi ve beğendi. Dönüşte, dereden geçerken bir çakmaktaşı buldu, "İşte bu taş MÖ 250 bin yıllarında delme aleti olarak kullanılırdı" deyince, biz dere yukarı çıkmaya başladık ve bu taşlardan dört tane ben, beş tane de kendisi buldu ve çok sevinçliydi. Onları sıkı sıkı saklıyordu. Elazığ'dan iki arkeolog gelecekti, bu taşlardan bir tanesini bile onlara vermek istemiyordu. Donagil'in çeşmenin başına oturduk, taşları değerlendirmeye başladı. Bu taşlar MÖ 500 bin ile MÖ 250 bin yıl öncesine aitti. Dr. Kılınç'ın verdiği bilgiye göre; Hastek (Yenipayam) Köyü ile Andiri (Akpınar) arasındaki Çakmaklı mevkii, ilk insanlar için ideal bir yerleşim yeri idi. Önündeki çay, su ihtiyacı için elverişliydi; bol çakmaktaşı, materyal bakımından kullanıma çok elverişli, tepe üstü oluşu savunmaya elverişliydi.

Bu verilere göre, bu bölgede birçok uygarlıklar kurulmuştur. Bunlardan eserlerinde var olan, Proto Hititler, Hititler, Mitaniler, Urartular, Romalılar, Bizanslılar, Lidyalılar, Persler, Doğu Roma İmparatorluğu, Malazgirt Savaşı'ndan sonra Türk vatanı olmuştur. 1071 Malazgirt Savaşı'ndan sonra, Türkler Hazar Denizi'nin kuzeyinden gelip, Fırat Nehri'nin iki kolu olan Karasu ve Murat kollarını kendilerine doğal yol yapıp Anadolu'ya yakın zamana kadar gelmeye devam etmişlerdir. Tahmin edilir ki; 18. yüzyılda gelenlerden bazı kabileler, Karasu kolunun kuzey taraflarına yerleşmişlerdir.

Ağın, Halim Özkul'daki bir padişah fermanında, Ağaver mezrası diye geçer. Sık oturma ala-

nı olan bu yerlerden, yaşamaya en elverişlisi, bol sulu olan Ağın, kısa bir zamanda büyüyüp, önce köy, sonra da 19. yüzyıl ortalarına doğru, nahiye oluyor.

* * *

Tahminen 1890'larda, medresede okumak için İstanbul'a giden Hüseyin Efendi, medreseyi pekiyi derece ile bitirip icazet (diploma) alıp, Sultanların cuma namazı kıldıkları camilerde vaaz etmek yetkisini kazanır. Bir cuma günü Ayasofya'da vaaz ederken II. Abdülhamit cuma namazına gider ve Hocayı dinler. Çok beğenmiş olmalıdır ki; namazdan sonra Hocayı çağırır. Nerelisin diye sorar, Hoca, "Eğin'in Ağın nahiyesindenim" der. II. Abdülhamit, saray nazırı Hacı Ali Bey'e emir verir, "Hocaya para ver, vakıflardan da bir pay ayır, bir tertip te kitap ver, gitsin memleketinde bir medrese yaptırsın, kendisi gibi hocalar yetiştirsin" der. II. Abdülhamit camiden ayrılır, arabasına biner, meğer Ermeni komitecileri padişahın geçeceği yola bomba koymuşlardır. Hoca ile konuşmasından dolayı geciken padişah, oraya gitmeden bomba patlar ve kesin bir ölümden kurtulur. Arabacısı ve koruyucuları hepsi kaçarlar. Padişah atların dizginini toplar, hiçbir şey olmamış gibi doğruca saraya gider. Böylece korkak Abdülhamit kahraman olur. Hoca Hüseyin Efendi, parayı, kitapları alır, Ağın'a gelir. Medresenin iki elemanı vardır; biri kendisi (müderris: öğretmen) biri de babam bevvap (kapıcı). Babam hem çalışır, hem okur ve icazet (diploma) alır.

Yakın köylerden gelenler okur, akşam köylerine dönerler. Uzaktan gelenlere de, 4-5 kişiye bir oda verilirdi. Hoca, Ağın'ın medresesinin öğretmeni, hem Ağın'ın yöneticisi, hem de aşağı caminin imamı. Mühür onda, söz onun idi, davanın hakimiydi. Onun sözünden kimse çıkamazdı, neşeli, hoşsohbet, misafirperver idi.

Öğrencileri içinde Kohpinik (Ayvacık) Köyü'nden bir öğrencisi vardır. Abdullah Lütfi, deha derecesinde zekası, inat derecesinde direnişi, hiçbir şeyden korkmayacak derecede cesareti olan bir öğrenciydi. On kilometre uzaktaki köyünden sabah gelir, akşam köyüne dönerdi. Köyünün beşyüz metre önündeki çayı, her akşam sabah geçer; akşam köye giderken, çayı geçtikten sonra bile aklına okuduğu dersten bir kelime takılırsa, geri döner hocasına sorar, öğrenir tekrar köyüne giderdi. Bilmediği bir kelimeyi öğrenmek için icap ederse saatlerce çalışırdı. Medreseyi bırakıp İstanbul'a giden Abdullah Lütfi, polisliğe başvurur. İmtihana girmesini söylerler. Okuma bildiğini, fakat yazamadığını söylemesi üzerine yazması olmayan polis olamaz derler. O zamanlar medrese, yalnız okumayı öğretir, yazmayı öğretmezdi. Abdullah Lütfi yanına bir haftalık yiyecek alıp, gece gündüz çalışır, yazmayı öğrenir. İmtihanı başararak, polis olur. Bir yıl polislik yapar, ayrılır öğretmenliğe geçer. Öğretmenlikte geçen ilginç hayat hikâyesinin, özenerek okutup öğretmen yaptığı (Hekkambaşıgil'in Süleyman) Süleyman Gündüz'den beraberce dinleyelim. "Elazığ'ın birçok kaza ve nahiyelerinde öğretmenlik yapan A. Lütfi Hoca, Ağın'daki öğretmenliği sırasında, Padişah II. Abdülhamit hakkında bazı sözler söyler. Bunu padişaha duyururlar. Ağın'a bir hafiye gönderilir. Bu memur, altı ay Ağın'da Abdullah Lütfi hakkında araştırma yapar. Ağınlıların çoğu bu hafiyeyi tanır, yalnız A. Lütfi Hoca tanımaz. Çünkü o görevinden başka şeyle uğraşmaz. Altı ay sonra hafiye İstanbul'a döner, gözün aydın derler. A. Lütfi şaşırır; 'ne var göz aydınına' der. Gizli polis gitti dediklerinde, 'yaaa o benim için mi gelmişti' der. Evet sizin için gelmişti dediklerinde de; hiçbir şey söylemeden doğruca pastaneye gider, saraya şu telgrafı yazar.

II. Sultanhamit Han Hazretlerine

İstikâmet mahza bir cinayetse, ben bizzat o fiilin failiyim. *(Türkçesi: Doğruluk, kati olarak cinayet sayılıyorsa, ben o cinayeti işleyenlerdenim.)*

Bütün tanıdıkları, 'Hoca seni öldürtürler etme eyleme' derlerse de Hoca kimseyi dinlemez, teli çeker, bir şey de çıkmaz."

"Ağın'da okuyabilen her genci, velevki zorla da olsa okuturdu" diyor Süleyman Gündüz.

Elazığ'da açılan Öğretmen Okuluna İstanbul Darülfünununda (üniversitesinden) mezun, Ağınlı Ömer Lütfi Yücel müdür olarak tayin edilir. Ağın'da A. Lütfi'nin yetiştirdiği öğrencilerden büyük çoğunluğunu öğretmen okulları alır. İlk mezun olanlar göreve başlamadan, 1914 .1. Dünya Savaşı çıkar. Hepsi de askere alınırlar, gidenlerden pek azı geri döner.

Bu savaş sırasında, A. Lütfi Ağın'dadır. Elazığ'dan bir heyet gelir, ordu için koyun, keçi, inek

toplarlar. Toplanan koyunlardan birisini görevliler bir bağda keser yerler. A. Lütfi sabahleyin gelir, caminin önündeki musalla taşına çıkar, hayvan toplayan heyet de oradadır. "Gelin vatandaşlarım, ne uyuyorsunuz, Kafkas cephesinde vatan için çarpışan evlatlarımız için toplanan koyunlardan birisi kesildi ve yendi, siz hâlâ uyuyorsunuz." Heyetin başkanı olan albay kalkar, "Hoca benim yetkim seni şu taşın önünde asmaya yeter aklını başına al" der. Hoca, buna karşılık olarak, "Beni asma, otuz paralık bir kurşunu esirgeme de, tabancanı çek ve beni vur ki, oraya kanım aksın. Belki oradan bir adam yetişir de; şu talihsiz yurdu kurtarır, bunu esirgeme" der. Heyet; nereden çattık bu belaya der ve çeker giderler.

Medreseler Osmanlı İmparatorluğu'nun çökmesine sebep olmuştur diye, amansız düşmanıdır. Bir gün öğrencilerine, "Yarın gelirken bir kazma bir de kürek getirin" der. Öğrenciler ne yapacaklarını bilmeden götürürler. "Gelin gidip, medreseyi yıkıp, yerini tarla yapacağız" der ve yürürler. Önlerine babam çıkar, o da medresenin onun kadar aleyhindedir, kırk yılını almış fakat lazım olan şeylerden çoğunu vermemiştir. A. Lütfi, Hocaya der ki, "Eğer medresenin binasını yıkmak yetecekse, öğrencilere gerek yok ben onu iki saatte yıkar yerle bir ederim, onun içini yıkmak lazımdır." Doğru söylüyorsun der ve döner.

Bu topluma uymayan davranışından dolayı kendisine Tahtasız (az akıllı) lakabını vermişti halk. İlk kez kendi kızı Seniha'yı okutup öğretmen yapmıştı. Yeni bir alfabe düşünmüş ve bazı değişikliklerle kolaylaştırmaya çalışmıştır. Öğretmenliği içinde öğrendiği Fransızca ile Victor Hugo'nun Sefiller'ini anlayacak kadar öğrenmişti, tabii kendi kendisine. Her isteyene de Fransızca öğretmek isterdi. Ona göre kalkınmak için, milletin bütün fertlerinin aynı tahsili görmesi gerekiyordu.

Cumhuriyet döneminde Süleyman Gündüz'le Elazığ'da bir dükkânda otururken sokakta bir gürültü çıkar. A. Lütfi hemen ilgilenir. Bir keçinin bir boynuzundan bir polis, öteki boynuzundan bir kadın tutmuş, ikisi de bağırıyor. "Gel Süleyman, vatandaş haksızlığa uğramış." diyor. S. Gündüz, "Hoca, kanun orada, polis var" deyince, "Kahrolsun, haksızlığı polis yapmış." Gittik öğrendik; kadın keçisini polise dört mecidiyeye satmış, gümüş para ile, polis kadından bir mecidiye almış, bir banknot vermiş. Banknotun o günkü para değeri bir mecidiye, keçi bedavaya gitmiş. Polis der ki, "Devlet bu banknotu yüz kuruş kabul etmiş." Kadın, "Bunun değeri yirmi kuruştur" der. Abdullah Lütfi polise, "Bunun değeri bir mecidiyedir, yani yirmi kuruştur" der. Keçinin bir tarafındaki polis, karakolda devletin parasını kabul etmediği için onları cezalandıracağı tehdidini savunurken, keçinin öbür tarafında, kadının yarım metre bez sarılmış kafasına Hoca her beş adımda bir kez vuruyor ve, "Ne zaman bu kafa tenevvür edecek de (aydınlanacak) polise hakkını yedirmeyecek." Bu halde bir binanın altındaki polis müdürlüğü karakoluna gittik. Kapı açıldı, polis müdürü hemen ayağa kalktı, koşarak Hocanın elini öptü; polisten bir şikâyeti olup olmadığını sordu. "Hayır polisten şikâyetçi değilim." Yine kadının kafasına vurarak, "Şikâyetim bu kafadan, ne zaman bu kafa tenevvür edecek de polise hakkını yedirmeyecek." Kadının keçisini dört mecidiyeye sattı ve parayı kadına verirken son bir kez aynı sözü tekrarladı. "Ne zaman bu kafa tenevvür edecek de polise hakkını yedirmeyecek."

Yine Elazığ'ın kazalarında öğretmenlik yaptığı okulun çocuk yaştaki işçisini okutarak öğretmen yapmış. Kendisine müfettişlik teklif edildiği zaman, Hoca, "Kim okutuyor ki ben teftiş edeyim, okutan lazım, teftiş eden değil" der. Müfettiş lazımsa, işçilikten yetiştirdiği öğretmeni önerir ve o müfettiş olur. Milli Eğitim Müdürüdür yakın zamana kadar. Çok yakın zamanda da ölmüştür. Bunlar benim duyup işittiklerim. Kırk yıldan fazla öğretmenlik yaptıktan sonra "FAZİLET" ödülü ile emekli olmuştur.

Emekli olduktan sonra da Mınayik (Dürümlü) Köyü'nde özel olarak bir kaç yıllık öğretmenlik yapmıştı.

1930 yılında Öğretmen Okulunun üçüncü sınıfında öğrenci iken, Fransızca dersi almak için gittiğim evinde yatakta buldum hocayı. Hasta değil fakat ihtiyar idi. Ders verip veremeyeceğini sordum. "Veririm, fakat bir gün gelmemezlik edersen kabul etmem." Şartını kabul ettim, "Oku bakalım" dedi, okudum. "Tercüme et" dedi, tercüme ettim. Gramer sordu, cevapladım. "Okuma zayıf, ötekiler iyidir" dedi, devam ettim.

Cumhuriyetin ilanından sonra Ağın'da, yine okuttuğu öğrenciler çoğalmıştı. Elazığ'da yeni

Öğretmen Okulu açılmış, Meslek Dersleri öğretmenliğine de Halim Özkul atanmıştı. Bu kez de, A. Lütfi'nin son yetiştirdiği öğrencileri Halim Özkul tarafından Öğretmen Okuluna yerleştirilmişti. Elazığ'da Öğretmen Okulunun kalkmasından sonra, Köy Enstitülerinin açılışında Ahmet Remzi Gençosmanoğlu, Latif Yurtçu, Hayrullah Fırat Ağınlıların okumasında çok yardımcı olmuşlardır. Rahmetli olan hepsine teşekkür borçluyuz.

* * *

1924 yılında medrese kalkmış, eğitimde birlik kurulmuş, teokratik devlet ortadan kalkmış, inkılaplar başlamıştı. Fakat Hoca Hüseyin Efendi eski kıymetinden hiçbir şey kaybetmemişti. Yine Ağın'ın hâkimi, yine yöneticisi, yine sözü geçen tek adamıydı.

Bir gün, 1925 yılının bir günü dellal bağırıyordu. "Hocanın emri var; kazmasını, küreğini, silahını alan herkes caminin önünde toplansın." Her zaman olduğu gibi bu davete koşan ilk meraklılar, biz çocuklar olduk. Hoca henüz gelmemişti. Halk konuşuyordu: Şeyh Sait isyan etmiş, şeriatı kurtaracakmış. Belki de Hoca bizi onun için çağırmıştır. Acaba yardıma mı gönderecek, herhalde şeriat için isyan eden ve onu kurtarmaya çalışan bir adama yardımdan başka ne yapılabilir diye konuşmalar devam ederken, Hoca geldi ve ünlü söylev kürsüsü olan musalla taşının üzerine çıktı. Toplanan halk etrafında kümelendi. O gür bir sesle, "Arkadaşlar, Şeyh Sait adında birisi isyan etmiş, Elazığ'a gelmiş, şeriatı kurtaracakmış. Allah şeriatı kurtaramamış da bunu vekil tayin etmiş, Allah şeriatı kurtarmak için kimseyi vekil tayin etmez ve isyan edenin hakkını da kimseye vermez." Bir ayet okudu ve Türkçesini söyledi. "Burada Allah buyuruyor ki devlet istediğini yapmakta serbesttir. İsyankârlar bu tarafa doğru gelecek olurlarsa, Fırat'ın kenarında siperler kazıp içinde bekleyeceğiz. Geldikleri zaman ateş edip öldüreceğiz."

Halkın önüne düştü, doğru Fırat kenarına gittiler. İsyancılar bizim tarafa gelmediler, Diyarbakır tarafına yöneldiler. Bu Şeyh Sait olayından sonra, Hocayı Kemaliye Müftülüğüne atadılar ve Bakanlar Kurulu kararıyla 1933 yılına kadar, yani ölünceye kadar bu görevde kaldı.

* * *

Yukarıda adları geçen Ağınlılar sayesinde, nüfusun %99'u okuryazar olmuş, nüfusundan daha çok öğretmen ve bir o kadar da memur yetiştirerek millete hizmet etmiştir. Keban Barajı istimlak davaları ortaya çıkıncaya kadar Ağın mahkemesinde hâkim durmazdı. Bir yaz tatilinde Ağın'da, Samsun Lisesi'nden bir öğrencimi hâkim olarak buldum. Ağın'ı çok sevdiğini fakat bir yılda tek bir dosya işlediğini, bununla da terfi edemeyeceğini, daha fazla kalmasının aleyhinde olacağını söyledi. Hapishanesi bomboştu.

1950'li yıllarda üç problemi vardı Ağın'ın. Kaza olmak, ortaokula kavuşmak, elektrik. Her üçüne de Ağınlıların çalışmalarıyla kavuşulmuştur. Bugüne kalan ve uzun hikâyesiyle devam edip gelen bir köprü sorunu ve sulama sorunu vardır. Uygarlık ilerledikçe yeni problemler de çıkacaktır. Aziz hemşerilerimizin sayesinde onların çözüleceğine de inancım tamdır.

Birinci Ağın mecmuası 1967'lerde çıktığı zaman ben de vardım. Nasıl çıktı, niçin az ömürlü oldu ve niçin kapandı? Bir akşam oturmasında rahmetli Cevat Onay'ın evinde böyle bir fikir ortaya atıldı. Hasan Hocaoğlu ve daha birkaç Ağınlı vardı. Uygundur dediler ve çıktı. Hasan Hocaoğlu savcı yardımcısı idi, o resmi işlemleri yaptırdı ve çıkmaya başladı. Fakat ömrü az oldu. Sebepler açıktı.

Önce, mecmuanın tanıtılması için, tanınan bir isme ihtiyaç duyulmuştu. Sonra yöresel değildi. Ağınlılar belli bir iktisat sistemine sahip değillerdi. Bu kadar kalabalık da değillerdi. Mecmua yöresel değil genel idi. Aynı zamanda öteki mecmualar derecesinde kaliteli de değildi. Kurucuları daha fazla ilgilenemedi. Bir kısmı başka yerlere atandı, bir kısmı öldü. Organizasyonun iyi olmayışı ve alt yapı yoksunluğundan kapandı.

Yenisine gelince; görebildiğim kadarı ile çoğunlukla yöresel olduğundan Ağınlıların hepsi tarafından benimsenmiş ve dört elle sarınılmıştır. Herkes sahip çıkmış ve benim demiştir. Organizasyon mükemmeldir, kalabalıktır ve de azimli, bilgili gençlerdir. Bu durumdaki Ağınlılar çoğalmış ve ekonomik durumları yükselmiştir. Ağın'ı ve Ağınlıları sevenler için bu durum elverişlidir. Umarım ki yeni Ağın dergisi uzun ömürlü olacaktır. Kurucularına, yürütenlere ve çalışanlarına teşekkürler.

KADINLARIMIZ

Dr. Galip UZUNCA

Akşam televizyonda savaşanları gördüm
Kurtuluş Savaşı'nda yaşananları gördüm
Sırtında mermilerle, uğraş veren kadınlar
Hedefe varmak için ne kadar da mutlular.

Hepsi can-ı gönülden vecd ile çalışmakta
Vatan için aşk ile, şevk ile uğraşmakta
Erkeklerle baş başa yorulmak bilmediler
Cephede kalıp evlerine gitmediler.

Küçücük bebeler ninelere bırakıldı
Vatan için analar ordulara katıldı
Bazen de bebeleri sırtında çalıştılar
O mukaddes göreve gururla alıştılar.

Mehmetçikler gibi ön saflarda yer aldılar
Ve hürriyet aşkına cephelere daldılar
Var mıdır böyle kadın acep dünya yüzünde
Vatan aşkından başka bir aşk yoktur gözünde.

Dudağında ruj değil, güneş yanıkları var
Ellerde oje değil nasır çatlakları var
Masum gönlünde yalnız vatan aşkı yatmakta
Hürriyet sevdasıyla yarınlara bakmakta.

Lakin bu güne bakıp bir hata etmeyelim
Zevahire aldanıp iftira etmeyelim
Türk kadını her zaman asil ve dilaverdir
Yeri geldiğinde o cesur bir cengaverdir.

Gerektiğinde yine savaşmasını bilir
Virane kağnılarla da yenmesini bilir
Onlar Gazi Kara Fatma'nın torunudurlar
Gazi Nene Hatun'un gerçek onurudurlar.

Böyle kurtardılar bu Vatan topraklarını
Böyle yeşerttiler bu irfan yapraklarını
Daha nice tarihe yâr olmuş kadınlar var
Vatan için can veren, kan veren hatunlar var.

Yoktur bir fark kadınla erkeğin arasında
Bir ayrılık olmaz asla görev sırasında
Analım Başkomutan Gazi'yi bir kez daha
Tarihi yanıltan bir kahramandır O deha.

Unutmayalım biz o kadın cefakârları
Canla başla savaşan asil fedakârları
Teşekkürler kahraman tüm kadınlarımıza
Bu vatanı bahşeden azız ecdadımıza
Kalplerimizde yaşayan YÜCE ATA'mıza.

BİR MEHMET KABASAKAL VARDI...

Hüseyin KABASAKAL

(Geçen sayıdan devam)

Arzum vardır şu dünyada gün görmek,
Hoşirik bağından sarı gül dermek,
Bir kez daha sılayı, anayı görmek,
Sabredersen sonunda görürsün bir gün."

11 Haziran 1935'te akşam yemeğinin geleceği sırada şu satırları karalıyorum.

"İstanbul'a gelmiştim safa sürmeye,
Her tarafı doya doya görmeye
Derdimden kurtaran çare bulmaya
Henüz izin yoktur Allah'tan bugün.

Çok şükür kurtuldum zalim yaradan,
Sıkıntım yok bugün hem de paradan
Ruhsat da vermiştir beni Yaradan
Kurtulmak zamanım gelmiştir bugün.

Küçücük yavrularım yuvada kaldı,
Acılı kalpleri, yaşlı gözleri,
Dalgın bakışları, solgun yüzleri
Hepsinin elleri duada kaldı.

Dişimi sıka sıka dişler söküldü,
Bu yaradan benim belim büküldü,
Aramıza hasret seddi çekildi,
Umudum Allah'a kalmıştır bugün."

3. Son Umudun da Sönüşü:

4 Temmuz 1935, Perşembe... 3'üncü radyum tedavisi yapıldı. Ancak hissedilebilir olumlu bir sonuç yok. Her seferinde hayal ve umut kırıklığı...

"Çok uğraştık iyileşmedi bu yara,
'Git şifanı başka tarafta ara'
Ey Allah'ım bari sen ver bir çare,
Sudan, ekmekten de kesildim bugün.

Deli koyun gibi gezer dururum,
Soğuk rüzgârlara karşı korurum,
Mevlam çare vermez isen ölürüm,
Yavrular sılada ne olur bugün.

Merak sardı gitmeliyim Ağın'a
Ziyaretler yapmalıyım bostanına bağına,
Kavuşayım hastasına sağına
Üzüntü ile sevinç olur mu bugün.

Doktorlardan aldım kara bir haber
'Buradan git de, evinde geber'
Yaranın üstüne oldu bu biber,
Acı biraz ya Rab gençliğe bugün.

Yarabbim artık çektiğim yeter
İyi olacakken olurum beter
Ya iyileştir ya da çektirme götür,
Çabucak sılaya ulaştır bir gün."

(Mehmet Kabasakal'ın acılı dizeleri ve anıları burada son bulmaktadır. Ancak, onun yaşamını cehennem eden derdi, 6 Mart 1936 günü verdiği son nefesine kadar sürmüştür. Tanrı'dan O'na sonsuz rahmet dilemek ve aziz anısına sahip çıkmak, geride bıraktıkları için içli bir görev olacaktır.

Sevgili Büyüğümüz, hatıran gönlümüzün unutulmaz bir hazinesidir, rahat uyu...)

GURBET

Mehmet ERGÖNÜL

Uzaklardan bakıp ağlama n'olur?
Göze görünmeyen özdedir gurbet.
Bir elim elinde, bir elim orda
Karanfil işleyen nazdadır gurbet.

Adını düşünsem içim yanıyor
Yaralarım göz göz olup kanıyor
Herkes beni hâlâ yolda sanıyor
Yollara sığmayan özdedir gurbet.

Umudun bittiği yerde görünen,
Çiçekte, çimende harda görünen,
Yüce dağ başında morda görünen
Üstü kül tutmayan közdedir gurbet.

Oluktan dökülüp tasta biriken
Eğin yollarında seste biriken
Çorapta, yazmada süste biriken
Yüreğe saplanan sözdedir gurbet.

Düğünde, bayramda yasa bulaşır
Hayal dünyamıza hayaller taşır
Tutar ellerimden tutar yanaşır
Oturur soframa bizdedir gurbet.

SÖYLEŞİLER...

Nihat ASYALI

Ağın Düşün ve Sanat Dergisi'nin çok değerli okurları... Bu yazı dizimizin konusunu, sevgi ve aşk oluşturuyor. Dünya var olduğundan beri; sevgi ve aşk üzerinde çok şeyler söylenmiş, çok şeyler yazılmış ve yaşanmıştır. Halk ozanı elinde sazıyla bu konuyu işlemiş, Ferhat, dağları bu iki sözcük için delmeye çalışmış, şarkılar-türküler bu sözlere göndermeler yapmıştır. Dünya edebiyatının en ünlü yazarlarının, şairlerinin, sanatçılarının birçoğu eserlerinde bıkmadan, usanmadan bu konuyu işlemişler ve işlemeye de devam etmektedirler.

Neyse biz sözü fazla uzatmayalım ve bakalım, bu konuda Nihat Asyalı neler söylemiş...

AŞK VE SEVGİ ÜSTÜNE

"Aşk gelince cümle eksikler biter!" denilmiştir. Yani, aşk her şeye yeter mi demek istenmiş? Aşk bütün gereksinimlerimizi karşılar mı demek istenmiş? Âşık insanın malda mülkte, parada pulda, ünde makamda vesaire gözü olmaz mı demek istenmiş? Velhasıl, yüzeysel yaklaşırsak pek kavrayamayız o söylemi... Daha derinlemesine, daha felsefi açıdan düşünmeliyiz. Aşk dediğimiz ölümsüz konudur. Çağlar boyu aşk üstüne söylenceler, şarkılar, şiirler, resimler, heykeller, öyküler, romanlar, oyunlar, filmler yapılmış... Ve de hep yapılacak...

Zaman zaman şurada burada aşk üstüne söyleşiler, tartışmalar izliyoruz... Bazıları pek sıradan, pek basmakalıp şeyler... Bizim millet ahkâm kesmeye müthiş meraklı... Aşk konusunda da öylesine inciler döktürüyorlar ki değme gitsin! Her neyse; madem öyle, gel böyle diyerek biz de ahkâm kesmeye girişebiliriz. Elâlemden neyimiz eksik bizim? Şaka bir yana, kusura bakmayın. İşi biraz sulandırdık diye konuyu hafife aldığımız sanılmasın. Aksine aşk, hem çok değerli ve önemli bir konudur hem de aşk üstüne konuşmak çok zevklidir.

"Aşk gelince cümle eksikler biter." Öyle midir gerçekten? Kim bilir? Belki de öyledir. Âşıklara sormalı!

Bu söyleme benzer bir halk özdeyişi vardır: "İki gönül bir olunca, samanlık seyran olur." Demek ki, öyle olurmuş. Bir olan iki gönül bulup, onlara sormalı, bakalım öyle mi olurmuş!.. Aşk üstüne yapılan konuşmalarda sık sık şöyle bilgiç uyarılara rastlarız. "Efendim, o söylediğiniz aşk değildir. Ona sevgi denir!" Allameye sormak gerek: "Aşk olmayan neymiş?", "Sevgi ne demekmiş!" İleri sürdüğü görüşlerle ilgili bir inceleme, bir araştırma yapılıyor mu? Böyle bir alışkanlık var mı? Bir düşünceyi ortaya atmadan önce o konuda bir kitap, bir makale okunuyor mu?

Örneğin, sözü geçen aşk-sevgi kavramlarının ne anlama geldiğini araştırdık mı? Aşk-sevgi sözcüklerinin ne anlama geldiğini öğrenmek için hiç değilse bir sözlüğe bakmayı akıl edebildik mi? Sözlüğe baksaydık, aşk sözcüğünün: "Bir kimseye ya da bir şeye karşı duyulan aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.", ayrıca: "İki ayrı cinsin birbirine karşı duydukları, bedensel ve ruhsal güçlü duygu, sevgi ilişkisi." gibi anlamlara geldiğini görecektik.

Yine sözlükte sevgi sözcüğü: "İnsanı bir kimseye ya da şeye karşı yakın ilgi ve bağlılık göstermeye yönelten içsel duygu" şeklinde açıklanmıştır.

Kaldı ki, herhangi bir sözcüğün anlamını araştırırken yalnızca sözlüğe bakmakla da yetinmemek gerek. İncelediğimiz konu için türlü kaynaklara başvurabiliriz. Böyle bir alışkanlık edinmek kendimize duyduğumuz saygıyı gösterir. Saygınlığımızı artırır. Sözlüğe baktığımızda aşkın da bir sevgi çeşidi olduğunu görüyoruz. O zaman "aşk değildir, sevgidir" sözü ne anlama geliyor?

Dostluk dediğimiz de sevginin bir çeşididir. Şefkat dediğimiz de bir sevgi çeşididir, duygusal bağlılık, birine karşı hayranlık duymak, sempati duymak gibi sözlerle ifade ettiğimiz duyguların hepsi birer sevgi çeşididir.

Cinsel istek de bir sevgi çeşididir. Tanrı aşkı da bir sevgi çeşididir. Burada anlatmak istediğimiz, insan bir yargı, bir görüş ortaya atmaya kalkışırken aklına geleni savurmamalı. O akla gelen, ya elin ağzından kapılmış bir söz olabilir. Ki o el de bir başka elin ağzından kapmıştır belki... Ya da o akla gelen oracıkta, ayaküstü uydurulmuştur.

Aşk nedir, nasıl bir sevgidir? Şöyle de söyleyebiliriz. Sevgi nedir, nasıl bir duygudur? Aşk, acaba Orhan Veli'nin anlatamadığı, o etkileyici, o heyecan verici duygu mudur? Bakalım Orhan Veli neyi anlatamıyormuş!

"Ağlasam sesimi duyar mısınız
Mısralarımda;
Dokunabilir misiniz,
Gözyaşlarıma ellerinizle.
Bilmezdim şarkıların bu kadar güzel,
Kelimelerinse kifayetsiz olduğunu
Bu derde düşmeden önce.
Bir yer var biliyorum;
Her şeyi söylemek mümkün;
Epeyce yaklaşmışım, duyuyorum.
Anlatamıyorum..."

Aşkı yaşamamış olsak da, bu şiir, bizi etkiliyor sanırım. Şiiri okuduğumuz, dinlediğimiz anda oradaki duyguyu yaşıyoruz. Hele başından aşk geçmiş olanların, hele hele şu anda âşık olanların içine işlemiştir bu şiir!.. Şiiri bir daha düşünelim. Şairi ağlatan duygu nedir? Sevmek mi? Sevilmek mi? Mısralarında anlatmak istediği sevgi, sevmek duygusu mu? Sevilmek isteği mi? Her ikisi de mi?..

Düştüğü dert nedir? Sevmek derdi mi? Yoksa sevilmeme korkusu mu? Şarkıları güzel yapan nedir? Sevme duygusu mu? Sevilme dileği mi? Şaire göre: "Neyi söylemek mümkün?" Neye yaklaşmış, neyi duyuyor da anlatamıyor?..

Bana sorarsanız, şairimizin anlatmak isteyip de anlatamadığı kavurucu duygu, sevme duygusudur. Buradan şu yargıya varabilir miyiz acaba? Sevgi, eşittir sevmek. Sevgi sözcüğü; sevme eylemini, sevme duygusunu anlatır.

Evet, ben bu yargıya varabiliyorum. Ben böyle düşünüyorum... Sevgi deyince, benim aklıma "sevmek" geliyor. Sevilmek ikinci plandadır. Bir kimsenin sevgiyi yaşayabilmesi için, sevmesi gereklidir... Hatta, sevgi için "sevmek" yeterlidir. Seven insan, sevilmeyi düşünmeden de, sevilmeyi beklemeden de sevgiyi yaşayabilir...

Pek çok insan, sevgiyi bir sevilme durumu olarak görme eğilimindedir. Yani, sevilmek sevmekten daha ön plandadır... Birçokları için sevilmek o kadar önemlidir ki, sevginin bir sevme yeteneği olduğunu unuturlar. Daha doğrusu akıllarına getiremezler.

İnsanlar, kadın olsun, erkek olsun, sevilmek için türlü yollara başvururlar. Kadınlar; süslenip-püslenirler, takıp-takıştırırlar, kokular sürünürler, giyinip kuşanırlar, bazen soyunup-dökünürler, rejim-diyet yaparlar... Nedir? Erkeğin gönlünü çelecek, onun tarafından sevilecek! Yani o erkeği elde edecek... Böylece, sevgi kazanmış olacağını düşünür. Oysaki, sevgi kazanan kendisi değil! Sevgi kazanmak demek sevme yeteneğini harekete geçirmek demektir, demiştik. Demiştik ya, sevgi eşittir sevme yeteneği. Bir erkeği elde etmekle kadının kazandığı nedir? Bu bir kazançsa eğer bir erkek kazanmıştır, diyebiliriz. Ama sevgi kazanmıştır diyemeyiz... Çünkü bize göre, kişi sevmedikçe, sevgi kazanmış olamaz.

Diyeceksiniz ki; erkeği kazanmak demek erkeğin sevgisini kazanmak demek değil mi? Orası biraz şüpheli işte... Bakalım, kadın erkeğin sevgisini mi kazanmış; yoksa giyimi-kuşamı, süsü-püsü, takısı-kokusu, cilvesi-nazı ile onu baştan çıkarıp ağına mı düşürmüş! Diyelim ki, erkeğin sevgisini kazanmış olsun... Yine sevgi kazanmış olmuyor. Çünkü, erkeğin sevme yeteneği ortaya çıkmış ise, kadının kazandığı erkeğe ait olan sevgidir. Kendisinde sevme duygusu uyanmamış ise kadının sevgisinden söz edilemez elbette. Aynı şey erkek için de geçerlidir kuşkusuz. Erkek de, bir kadını elde etmek için, baştan çıkarma yolları arar. Parası ile, mevkii-makamı ile, giyim-kuşamı ile, bedensel gücü ile becerisi ile vs. kadını etkile-

meye, kadının sevgisini kazanarak onu elde etmeye çalışır. Burada da yine kadın sevmeye başlıyorsa, sevgi kadına ait olur. Erkeğin sevgisinden de söz edilemez. Uzun sözün kısası; insanlar şu yanılgıya düşmekten kaçınmalılar: "Seviliyorum, öyleyse sevgiyi yaşıyorum!" Hayır, sevilmek sevgiyi yaşamak değildir. İnsanın kendisi sevmiyorsa sevilmenin bir anlamı yoktur. Sevgiden söz edemez. Olsa olsa sevilmek gurur okşar, belki; böbürlenme eğilimini kamçılar.

Seviliyorum diye ortalıkta kasılıp dolaşmayı sağlayabilir.

Sakın yanlış anlaşılmasın! Sevgide hiçbir zaman karşılık beklememeli, demiyoruz kuşkusuz... Gerçek sevgi karşılıksız olmalı falan hiç demiyoruz. Karşılıklı sevgi neden olmasın... Olsun... Olursa pek de güzel olur.

Ama, sevmek için ille de sevilmek şartı gerekmez... Sevmek, sevilmek beklentisinden apayrı bir duygudur. Annenin çocuğunu sevmesi, insanın yurdunu sevmesi, dervişin Tanrı aşkı gibi sevgileri düşünelim. Kabul edersiniz ki, bu tür sevgilerde karşılık bekleme yoktur... İki cins arasındaki sevgide de asıl olan sevmektir. Sevgi, sevmek demektir, görüşüne katılanlar da olmuştur, karşı çıkanlar da. Katılmak da karşı çıkmak da mümkündür. Önemli olan bir düşünce üretmektir. Kafamızda birtakım soruların, yanıtların oluşmasıdır.

Sevginin özü nedir? Sevginin kaynağı nedir? Sevgi bir ihtiyaç mıdır? Böyle ise hangi ihtiyaçtan doğmuştur? Sorun; bu ve benzeri sorular yaratmak ve yanıtlarını aramaktır. İnsanoğlunun en büyük çaresizliği yalnızlık duygusudur... İnsan ömrü yalnızlıktan kurtulma çabası ile geçer bir anlamda. Yalnızlıktan kurtulmak için türlü yollara başvurulabilir. Ama en etkili ve kesin çözüm yolu sevgidir. Bir başkasını severek onunla var olabilmektir. Biraz karmaşık görünebilir bu sözler. Felsefi bir yargı gibi anlaşılabilir. Ne demek istediğimizi açıklamanın en uygun yolu şairlerin diliyle konuşmak... Başkalarına en iyi biçimde aktarabilir, anlatabilir. Söz gelişi bizim Divan şairimiz Fuzuli'ye başvuralım. Bir gazelinden aldığımız şu dizelerde ne demiş Fuzuli?

"Aşiyan-ı murg-i dil zulf-i perişandadır/ Kande olsam ey peri gönlüm senin yanındadır./ Aşk derdiyle hoşem el çek ilacımdan tabib/ Kılma derman, kim helakim, zehri dermanındadır."

Dizelerinin anlamını biraz açmaya çalışalım. Şair, ilk iki dizede sevgilisine seslenerek şöyle demek istiyor: "Gönül kuşunun yuvası senin dağınık saçlarında olduğu için, ben nerede olursam olayım, gönlüm senin yanında, seninle birliktedir." Ne demek bu? Sevgiliye gönlünü kaptıran yani, onu seven şair, artık sevgilisinde var olacaktır besbelli. Sonra gelen iki dize bu görüşümüzü iyice pekiştirmektedir. Bu kez şair, doktora seslenerek, var olmasının neye bağlı olduğunu, varlığına neyin kastedeceğini açıkça haykırıyor. Şöyle diyor: "Ey doktor, ben aşk hastalığından hoşnudum, bana ilaç verme, ilacını istemem... Beni iyileştirmeni istemiyorum. Çünkü o iyileştirici ilacın zehri, beni öldürecektir."

Bakın, bizim söylemek istediğimizi Fuzuli de açık açık söylemiş. "Sevgiliye duyduğum aşktır, onu sevmektir beni var eden... O aşk olmazsa ben de olmam... Yok olurum."

Ünlü bir düşünür var, adı Erich Fromm... Erich Fromm "Sevme Sanatı" başlıklı kitabında: "Sevgi vermektir, almak değil" diyor... Oysaki biz, sevgi deyince hep karşı cinsi ya da karşımızdaki kimseyi etkileyip elde etmek, onun sevgisini kazanmak şeklinde algılaya gelmişizdir. Erich Fromm da; sevgi deyince sevmek yetisini anlamamız gerektiğini söylemiştir. Bir çiçeği sevmek sevgimizi anlatır, arıları sevmek, ağaçları sevmek, ırmakları, yurdumuzu, şiirleri, şarkıları vs. sevmek bizim sevgimizi anlatır. Ama, o saydığımız canlı-cansız nesnelerin sevme yeteneğinden söz edebilir miyiz? Erich Fromm'un sevgiye ilişkin görüşleri birçok bakımlardan bizim düşüncelerimize de uymakta. Bu görüşlerden söz edeceğiz. Dediğimiz gibi, aşk-sevgi konuları tükenmez. Bizim de bu konuda söyleyecek daha pek çok sözümüz vardır kuşkusuz...

Sevgi üstüne söyleneceklerin sonu gelmez. Aşk, dünya durdukça var olacak bir duygudur. Bu konuda daha çok sözümüz olacak... Aşk-sevgi üstüne söyleşilerimiz sürecek. Şimdilik burada keselim..

Önümüzdeki sayıda tekrar birlikte olalım derken, dileriz ki sevgi çiçekleri açsın gönlünüzde...

NÜKTELER BAHÇESİ

M. Nuri GENÇOSMAN

KÂHYANIN CEVABI

Merhum Arapkirli Yusuf Kâmil Paşa'nın çok becerikli, fakat cimri bir kâhyası varmış. Paşanın cömertliğine rağmen bu adam bazen onu kızdıracak derecede aksilikler yaparmış. Mısırlı kâhya bir gün Paşa'nın emrettiği bir şeyi pahalılığı bahanesiyle almamış. O akşam emrinin yerine getirilmediğini anlayan Yusuf Kâmil Paşa, kâhyaya çıkışır:

- Niçin söylediğim şeyi almadın be adam?

- (Kahya ezilip büzülerek) Yâ başa efendi; çok bahalı idi, yarın daha ucuzunu bulurum diye alamadım.

Paşa pür hiddet:

- Def'ol gözümün önünden kirli Arap!

Kâhya hiç irkilmeden :

- Yâ başa efendi; siz Arapkirli, ben kirli Arap, der.

İHTİKÂRÇILARA NE YAPMALI?

Dördüncü Murat devrinde çok şiddetli kanunlar varmış. Hele vurguncularla, ihtikârcılar için çeşitli cezalar tertip edilirmiş. Günün birinde İstanbul'da ucuz alıp pahalı satanlar, yiyecek içecek şeylere hile katanlar, teraziyi, kantarı iğri tutanlar, hülâsa halkın sırtından geçinerek sırt üstü yatanlar çoğalmış, şikâyetler padişahın kulağına kadar varmıştı. Murat, o zamanın belediye ve zabıta amirleri olup İhtisap Ağası ve Bostancıbaşı ile Asesbaşı'na emir verir, yanlarına birkaç Kapıkulu katarak ihtikârcıları teftişe çıkarır.

Teftiş hey'eti, Yemiş İskelesi taraflarından işe başlar. Tam o sırada, elinde bir et parçasını sallaya sallaya giden bir adama rastlarlar, hemen çağırırlar. Adamcağız yanlarına varır. Sorarlar. "Bu eti nereden aldın?" "Falan kasaptan." "Kaç okka?" "İkibuçuk." "O halde gel bizimle." Yolda, ilk rastgelen bakkal dükkânında tarttırırlar. İki okka yüz dirhem. Adamla beraber doğru kasaba varırlar. "Tart şu eti." Kasap elleri titreyerek tartar. İkibuçuk okka gelir. İhtisap Ağası, Kapıkullarından birine işaret eder. "Kes şu kasabın baldırından yüz dirhem et." Emir derhal icra edilir. Kasap bağırıp çağırmakta olsun.

Yürürler. Biraz ileride mendiline pırasa doldurmuş bir başkası geçer. "Gel buraya!" Adam gider.

"Nereden aldın bunu?" "Az aşağıdaki sebzeciden." "Ne kadar bu pırasa?" "Üç okka." Hemen yakın bir dükkânda teraziye vururlar. Yüz elli dirhem eksik. Doğru sebzeciye. İhtisap Ağası tekrar emir verir, "Şu kepengin üzerindeki pırasaları bu herifin gırtlağına tıkın." Zavallı muhtekir bir iki pırasa yutmadan kıkırdar.

Biraz daha yürürler. Yaşlı bir Yahudi, bir tabla üzerinde ceviz satarmış. "Taze ceviz, taze ceviz..."

- Mişon, ceviz kaç akçeye?

- On tanesi bir akçe.

- Kır bakalım bir tane?

Kırar, ceviz çürük çıkar.

- Bir daha kır. Tabii o da çürük, üçüncüsü de öyle...

Asesbaşı:

- Bre Mişon, der, bu cevizler evvela taze ceviz değil, suda ıslatılmış, şişirilmiş bayat ceviz, sonra, bunun on beşi bir akçeye. Sen niçin onunu verirsin?

Mişon:

- Ne yapalım paşam, yeçineceğiz.

Kapıkulu emir bekliyor. Asesbaşı, "Koş der, bir kâse zeytinyağı ile bir çekiç getir." Hemen zeytinyağı ile çekiç hazırlanır.

- Şu cevizleri birer birer Yahudinin bağırsaklarına doldurun.

Bu garip işkence başlarken, Yahudi durmadan kahkaha ile gülermiş. Hazır olanlar hayretle sorarlar:

- Ne gülüyorsun Mişon? Bunda gülecek ne var?

Mişon sırıtarak cevap verir:

- Efendi nasıl olsa bu cevizlere dayanacağim. Amma, yeriden Salamon yeliyor. O Hindistan cevizi satıyor, ne halt edecek diye düşünüyorum da, ona gülüyorum.

ŞEMDİNLİ

Mustafa YORULMAZ

Yaratan, sanki bütün dağları birbirinin sırtına yüklemiş gibi bir coğrafya yaratmıştı. Yol yapmanın neredeyse imkânı yok gibiydi. Bir yerden başka bir yere gidebilmek çok zordu. Yürüme bile büyük beceri gerektiriyordu. Dere, tepe, uçurum ve dar vadilerden başka bir coğrafya parçası yoktu. Bulunduğun yerden en fazla yüz metre uzağı görebilme imkânı vardı. Görüş alanlarını dağlar, tepeler ve kesik arazi parçaları kapatmaktaydı. Doğa, üzerinde yaşayanlara oldukça zor şartlar sergilemekteydi. İnsanları da bulundukları coğrafya şartlarıyla uyum içerisindeydiler. Başlarına taktıkları poşu, üzerilerine giyindikleri şelişapik kıyafetleriyle apayrı bir insan motifi oluşturuyorlardı. Velhasıl Anadolu'nun en güneydoğu ucundaki Şemdinli denilen bu bölge, her şeyi ile çok çok farklıydı.

1970 yılının Mayıs ayında, bölükten oluşturduğum gönüllü yirmi askerle, henüz bıyığı yeni terlemiş, 20 yaşlarında bir astsubay olarak en uç noktaya; yani İran, Irak ve Türkiye hudutlarının birleştiği bölgeye çadır karakolları kurmak için gitmiştim. Bu bölgelere her bahar mevsimi başlangıcında gider, çadırlar kurarak sınır görevimizi yapardık. Kar yağmaya başlayınca da çadırları söker, Şemdinli'ye dönerdik. Irak ve İran sınırlarına kurduğum onar kişilik askerlerden oluşan çadır karakollarına komutanlık ediyor ve bu vahşi doğada sınırlarımızı bekliyorduk. Tüm olumsuz koşullarda, iletişimden yoksun, en az 6 ay bu bölgelerde görev yapardık. Bulunduğumuz dağların yamaçlarına serpilmiş vaziyette dört adet küçük yerleşim merkezi vardı. İran ve Irak bölgesinde yaşayanlar aynı zamanlarda sınır boylarına gelir, kurdukları 'zoma' denilen kara kıl çadırlarda yaşayarak hayvancılık yaparlardı. Bizim köylüler de, belli bir zaman sonra sınıra 5 kilometre mesafede çadırlarını kurarak hayvanlarını otlatırlardı. Hemen hemen her gün İran ve Iraklılarla bir arada olur, sohbetler ederdik. İranlıların çoğu Türkçeyi bilir ve konuşurlardı. Böylece hem İranlıları hem de Iraklıları yakinen tanımıştım.

Tahminen on beş gün sonra bizim köylülerden oluşan 5 kişilik bir heyet, atlarıyla karakola gelerek beni ziyaret ettiler. Kendilerine çay ikram ederek ağırladım. İçlerindeki en yaşlısı bana hitaben, "Biz Ankara'daki cumhurbaşkanını, genelkurmay başkanını ve başbakanı bilmeyiz. Bizim cumhurbaşkanımız, genelkurmay başkanımız ve başbakanımız da sensin. Sen ne dersen o bizim için kanun sayılır." dedi. Ben kendilerinin ne demek istediklerini anlamış ve isteklerini olumlu karşılamıştım. Gelen heyet memnuniyetlerini ifade ederek karakoldan ayrıldılar. Sonradan öğrendiğime göre bu görüşmemiz köylerde herkesi memnun eden bir bayram havası yaratmış.

Yaklaşık bir ay içerisinde bölgeyi etüt edip, araziyi ve insanları iyice tanıdıktan sonra, bizim köylülerle tanışmak için köylere gittim. Kadınların geneli Türkçe bilmiyordu. Yaşlılar az derecede, gençler ise iyi derecede Türkçe konuşuyorlardı. Gelişim Köyü'nden Süleyman Amcayla çok iyi diyalog kurmuştum. Süleyman Amca köyün en yaşlısı olduğu gibi, sayılan ve sevilen birisiydi. Köyde yaşayanların çoğu da akrabası durumundaydı. Yanımda taşıdığım deftere, Süleyman Amcadan öğrendiğim Kürtçe kelimeleri yazarak derdimi anlatabilecek tarzda bir sözlük oluşturmuştum. Böylece yaşlı köylülere Kürtçe, "Nasılsın anne?", "Nasılsın amca?" diyerek sıcak bir iletişim kurabiliyordum. İnsanlar bir jandarma astsubayının kendilerine bu şekilde hitap etmesinden oldukça mutlu oluyorlardı. Beni kendilerinden biriymişim gibi görüyorlar, ben de onları kendimden bir parça olarak düşünüp öyle hareket ediyordum. Böylece kısa zaman içerisinde birbirimizle kaynaşmıştık. Bu kaynaşma, yapmış olduğum görevde de işimi kolaylaştırıyordu. Köylüler bana güvendiklerinden her konuda yardımcı oluyorlardı. Kendimi köyümde ve evimde görev yapıyormuş gibi rahat ve huzur içerisinde hissediyordum. Zaman zaman onların mahalli kıyafetlerini giyiniyor, birlikte fotoğraflar çektiriyor ve halay tutup oynuyorduk. Misafirperverliklerini bildiğimden fakir insanların evine gitmek istemiyordum. Çünkü adıma kesecekleri bir tavuğun bile, onlara zarar verebileceğini düşünüyordum. Genellikle hali vakti iyi olan Süleyman Amcanın evine gidiyordum. Bir gün bir mecliste bulunurken, İsmail Amca ve bazı köylüler bana hitaben, "Komutan bizim evlere hiç gelmiyorsun, hep Süleyman'ın evine gidiyorsun" diye tebessüm ederek nazirede bulundular.

İsmail Amcayı ve çocuklarını çok iyi tanıyor, fakir olduklarını da biliyordum. Benim bu tarz düşüncelerimi hissedememiş olacaklar ki, bu şekilde samimi duygularını bana ilettiler. Ben de kendilerine açıklama

yapmak durumunda kalarak, "Evlerinize gelmek istemez miyim? Ama bir şartım var, geldiğimde sadece çay ikram edeceksiniz." dedim. Benim bu konuda ısrarcı olduğumu anlayınca teklifimi kabul ettiler. Böylece zaman zaman her haneye uğrayarak onları ziyaret ediyor ve diyaloğumuzu geliştiriyordum.

Günlerden bir gün Süleyman Amca, diğer köyde yaşayan iki kardeşin miras kavgası ettiklerini ve bu meseleyi kendilerinin ve şıh'larının halledemediğini anlatarak konuya benim el koymamı istedi. Bahsettiği 40-45 yaşlarındaki bu iki kardeşi daha önceden tanıyordum. Teklifi kabul edip, müsait bir gün tesbit ederek bu köye birkaç yaşlı köylüyle gittim. Bir başkasının evine her iki kardeşi de çağırdım. Hal ve hatırlarını sorduktan sonra, dini ve ahlaki konularla, saygı ve sevgiyi yücelten hususlar üzerinde konuşarak, aralarındaki olumsuz düşünceleri kaldırmaya çalıştım. Her iki kardeş, odada bulunanlarla birlikte benim nasihat tarzında söylediğim sözleri sessizce dinlediler. Konuşmamı tamamladıktan sonra, her ikisine de neyi paylaşamadıklarını sordum. Onlar da, babalarından miras kalan malları ve miktarlarını saydılar. Paylaştırmada mutlaka ki adil davranacağımı, ancak bazı değersiz eşyaların bölünmesinin mümkün olmadığından, yapacağım paylaştırmayı kabullenmelerini istedim. Ve belirtilen mirası aralarında paylaştırdım. Her iki kardeş de sanki benim bu işi halletmemi bekliyormuşcasına teşekkür edip, birbirleriyle barışıp helalleştiler. Hepimiz iki kardeşi memnun edebilmiş olmanın mutluluğu içerisinde köyden ayrıldık.

Tahminen aradan on gün kadar bir zaman geçmişti. Bir sabah nöbetçi asker ziyaretçimin olduğunu söyledi. Bulunduğum çadırdan dışarı çıktığımda yüzünü ilk kez gördüğüm, başı beyaz sarıklı, aksakallı, beyaz giyimli yaşlı bir insanla karşılaştım. Adamı çadıra davet ettim. Adam, yaşının verdiği olgunluk içerisinde, kendine güvenen, sakin bir yapıdaydı. Bu şahsı ilk kez gördüğümden kim olduğunu merak edip, ziyaretinin sebebini sordum. O, sanki beni daha öncesinden tanıyormuş gibi yüzüme tebessümle baktı. Herhangi bir şikâyetinin olmadığını, civar köylerin şıh'ı olduğunu söyledi. Anlaştırmak için büyük çabalar sarfedip halledemediği iki kardeşin, tarafımdan anlaştırılmış olduğunu duyduğunu ve bundan çok memnun kaldığını ifade etti. Ziyaretinin esas nedeninin beni daha yakından tanımak olduğunu söyledi. İnsanlarla kurmuş olduğum iletişim çevre köylerde de duyulduğunu öğrenmek beni mutlu ediyordu.

Ağır tabiat şartları içerisinde iki yaz ve bahar döneminde görev yaptıktan sonra, Hatay iline tayin emrini aldım. Köylülerle vedalaşıp ayrılmanın zamanı gelmişti. Bir yandan olumsuz koşullardaki bu bölgeden ayrılmanın sevinci, diğer yandan da tertemiz ruhlu bu insanlardan ayrılmanın üzüntüsü içerisinde karmaşık duygular yaşıyordum. Köyden ayrılacağım gün, köy meydanında toplanmış insanlarla helalleşip, kucaklaşıyorduk. Dedem yaşındaki insanlar, azıcık Türkçeleriyle torunları yaşındaki bana, "Baba...baba..." diyerek boynuma sarılıp ağlıyorlardı. Bu tablo karşısında ağlamamak için kendimi zorluyordum. Ama bu insanların gösterdikleri aşırı sevgi ve duyarlılıkları gözyaşlarımı saklamamı engelliyordu.

Şemdinli'den ayrılalı 9 yıl geçmişti. Bolu'nun Mudurnu ilçesinde görev yapıyordum. Bir gün görevli olarak Bolu'ya gittim ve iki gün süreyle orduevinde kaldım. Orada, adının Muhammed Gür olduğunu öğrendiğim, Elazığlı genç bir astsubayla tanıştım. Kendisini masama davet edip memleket sohbetleri ettikten sonra, Bolu'ya nereden geldiğini sordum. Muhammed, Şemdinli'den geldiğini ifade edince, ben de 9 yıl önce Şemdinli'de görev yaptığımı söyledim. Şemdinli bölgesini iyi bildiğimden nerede görev yaptığını sordum. O da, benim 9 yıl önce görev yaptığım Gelişim bölgesinde görev yaptığını söyledi. Ben heyecanlanarak, "Ben de orada görev yapmıştım" diye cevap verdim. Muhammed bir süre gözlerimin içine baktıktan sonra, "Komutanım, yoksa senin adın Mustafa Yorulmaz mı?" diye sordu. Bu soru beni oldukça şaşırtmıştı, çünkü Muhammed'le tanışalı daha on dakika ancak olmuştu. Benden çok genç olduğu için askeri kurallar gereği komutanım diye hitap ediyor, ismimi bilmiyordu. "Evet, Mustafa Yorulmaz benim" dediğimde, Muhammed astsubay bana hitaben, "Komutanım hemen hemen her evde senin fotoğrafın var. Köylüler, buraya Elazığ Ağınlı, Mustafa Yorulmaz adında bir astsubay geldi, onun yerini kimse dolduramaz diyorlardı. Ben de Elazığlı olmam nedeniyle bu ismi ister istemez hafızamda tutmuştum." diye cevap verdi.

Muhammed astsubay bunları anlatırken ruhumu ve bedenimi tarif edilemez mutluluk duyguları kapladı. Almış olduğum haz, gözlerimden yanaklarıma doğru akan birkaç damla yaşta gizliydi.

Kendimi o kadar bahtiyar hissettim ki, bu hazzın hiçbir maddi karşılıkla elde edilemeyeceğini anladım. Memleket ve insan sevgisinin hiçbir şeyle mukayese edilemeyeceği gerçeğini yaşıyordum. Benim için, bundan daha büyük bir ödül olamazdı...

Ağınlı olmamla bir kez daha gurur duydum.

AĞIN'I YENİDEN YAŞAMAK

Feridettin ATATUĞ

Ağın'a giderken yaptığım feribot yolculuğumda, zaptedemediğim hayal gücümün haritasız coğrafyasında pusulasız kaybolmamaya çalışan acemi bir kaptandan farksızdım. Tüm özlediklerimi yutan bu küçücük denizin yerinde bir zamanlar Engü Çayı akardı, üzerini köprü ile geçerdik. Köprünün üzerinden geçen Elazığ yolu bir tepeciği solda Mınayik tarlalarına bırakarak, sağdaki tepeciğin üzerindeki Kohpinik'in arkasına kıvrılarak ıraklaşırdı. Şimdi buralar, babaların oğullarına, kızlarına anlattıkları masalları olmuş...

Bu masallaşmış coğrafya, ruhunuzun boşluklarına sızarak size içten içe anılarınızı anımsatıyorsa eğer, o zaman kâğıdı kalemi elinize alıp benim gibi anılarınızın bir öyküsünü, bir romanını yazmalısınız.

Hiç mi akan çayda balık tutup çöp kebabı yapmadınız? Hiç mi değirmende buğday öğütüp eşek üzerinde çuvalla un götürmediniz? Hiç mi çayın derinliklerine dalıp, ağzında ve ellerinde balıkla su yüzüne çıkan delikanlıları seyretmediniz? Hele suyun derinliklerinden ağzıyla balık çıkarırken, balığın boğazına kaçarak ölümüne neden olan delikanlının acıklı öyküsünü hiç mi dinlemediniz?

Herhalde her Ağınlının kuşaktan kuşağa söylenen bir "Deli Osman" anısı vardır. O Deli Osman da bir kış gecesi hiç kimsenin odasına, hatta mereğine, hatta ahırına konuk edilmeyerek kapı dışına bırakılmıştır. Zavallı Osman, gecenin dondurucu soğuğunda yürümüş yürümüş, tepeleri bir inmiş, bir çıkmış, sonunda bir kuytu yerde uyuyakalmış, bir daha da hiç uyanmamış, donmuş, ölmüştü. Yazmaya değmez mi?

Kötü bir vefa örneği, hepimizin hafızalarına "yaşlı eşeklerin dağlara, tepelere bırakılıp adeta kurtlara ziyafet çekilmesi..." olarak kazılmış bir gerçekti. Oraların çoğunu sular yutmuş...

Bitmedi. Bu suların yuttuğu Kohpinik Köyü'nde doğan, cehalete savaş açmış birinin, geçen Öğretmenler Günü'nde 152. doğum gününü kutladık. Tüm Elazığ gazeteleri, Ağın'ımızın yayınları "Tahtasız Hoca" diye yayımladılar.

24 Kasım 2007 Cumartesi günü, Ağın'da adının verildiği Abdullah Lütfü İlköğretim Okulu'nda Elazığ'dan gelen kalabalık bir eğitimciyle O'nsuz sınıflardan birinde ders yaptık. Bu öğrenmeye ve öğretmeye doymamış dede öğretmenlerin, Abdullah Lütfü öğretmeni aralarında "var" sayarak yaptıkları bir dersti. Hep O'nu andık...

Hep birlikte O'na fatihalar okumak için mezarı başına gittik. Allah'a el açtık. O'nun için dua ettik, başı ucunda okunan mübarek Kur'an-ı Kerim'i dinledik. O, yani Abdullah Lütfü, yani Tahtasız Hoca, Tanrı'sının "Oku" suna kendini adamış bir öğretmen olarak bizimle özlem giderdi. Nur içinde yatsın, yeri cennet olsun...

Kitap, yayıma girişinden beri telefonum hiç susmadı.

Değerli Ağınlı hemşerilerimden, eğitimci dostlarımdan takdir ve sevgilerle yaşamımın bu son günlerinde beni çok mutlu eden yakınlık gördüm. Ben, her şeyden önce O'nun hemşerisi olarak görevimi yaptığımı sanıyorum. Takdir edilecek birisi varsa, o da tüm Ağınlılardır...

"Tahtasız Hoca" yı basan ve yayımlayan Manas Yayımcılığa ve onun değerli müdürü Şener Bulut Bey'e, beni yalnız bırakmayan yazar ve şair dostlarıma, kitabı Ağınlılar'a ulaştıran B. Mete Özan'a, Gülnur Özan'a bağlılıklarımı, şükranlarımı ve sevgilerimi sunuyorum.

Kuzenim sevgili Ülkü Soylu'nun "Tahtasız Hoca" yazısı, beni heyecanlandırdı. Ağın Dergisi'ni süsleyen bu yazı, bu güzel günlerimin anısı olarak kütüphanemde hep duracaktır.

"Ağın, iyi ki varsın!" diyorum.

SAVAŞTEPE KÖY ENSTİTÜLÜ YILLAR...

Mutahhar AKSARI

Kemalist Devrim'in aydınlanma kurumlarıydı, Köy Enstitüleri... "İkinci Paylaşım Savaşı'nın o zor koşullarında kurarak bin yıldır unutulan, dağda, bayırda kendi kendine açıp solan köy çocuklarına özgür birey olma bilinci, vatan ve ulus sevgisi kazandıran, varsıllığın, yoksulluğun, baskı ve sömürünün bir kader olmadığını anlamalarının ve çağdaş uygarlığın yolunu açan yakın tarihimizin kayan yıldızı" Köy Enstitüleri'nin kuruluşunun 68. yılında yeni yeni yapıtlar yayımlanıyor...

"Savaştepe Köy Enstitülü Yıllar" da özellikle gençlere, ülkemizin "şu çılgın eğitimcileri"nin varlığını, ne yaptığını, neler başardıklarını anlatan ve aktaran önemli bir yapıt! Yeni Kuşak Köy Enstitülüler Derneği Balıkesir Şubesi'nce hazırlanmış. Toplam 60 Savaştepeli mezunun anılarıyla oluşturulmuş.

Bakın Savaştepe mezunları Köy Enstitüleri için neler diyor:

* Necati Cebe: "Köy Enstitüsünde edindiğim iş sevgisi, çalışma disiplini ve özgüven duygusu, bana tüm yaşamım boyunca başarıdan başarıya koşma yolunu açtı." (s.117)

* Bekir Soysal: "Bilgi öğrenmenin yanında, bilginin nasıl öğrenileceğini öğreten okulların adıdır Köy Enstitüleri." (s.242)

* Mehmet Duru: "Müzik düzeyi, tarım çalışmaları, enstitülerin kuruluş yıllarındaki temel kazma, harç karma, duvar örme, çatı kaplama gibi birbirine zıt görünen etkinlikler arasına sıkışarak başarılmıştı. Günün birkaç saatinde kazma, kürek kullanan eller, aynı günün başka bir saatinde doyulmaz ezgiler üretebilmişti. İşte aklın yordamıyla ve doğru yöntemle verilen eğitimin gücü..." (s.149)

* Av. Sabri Kurt: "Esasen hepimiz de fakir köy çocuklarıydık. Ortak pek çok yönlerimiz vardı. Kaymakamın kapısını çalmaktan korkan, hakkını arama yollarını bilmeyen, ezilen, horlanan bir nüfus kesiminden geliyorduk. Onları yokluktan, yoksulluktan kurtarmak, haklarını arama yollarını göstermek de bizlerin görevi derdik. Çeşitli bölgelerde yaptığımız bu gezilerde hiçbir zaman ve hiçbir şekilde etnik köken veya din mezhep konu edilmemişir. Bizim için insan olmak önemliydi. İnsana insan olduğu için değer verilirdi. Mezhep veya etnik köken sorulmaz ve bilinmezdi. Eğer Köy Enstitüleri, bu faaliyetleriyle devam etmiş olsaydı, ulusumuz kaynaşmış bir kitle olmakta devam eder, ne şeriat tehlikesi, ne de etnik bölünme tartışması yaşanırdı." (s.174)

* M. Hıfzı Aksoy : "Hatta devlete bile yük olmuyorduk. Kendimiz yapıyorduk okuduğumuz, yattığımız, çalıştığımız yerleri. Kendimiz üretiyorduk yediğimiz meyveyi, sebzeyi, sütü, yumurtayı. Hem yetiştiriyor hem de öğreniyorduk. Aynı ellerle tutuyorduk kalemi, kazmayı, küreği..." (s.196)

* M. Özen: "Köy Enstitüleri kapatılmasaydı, Türkiye: 'Emekçi üretir, hortumcu tüketir' durumuna düşmezdi." (s.262)

* * *

Köy Enstitüleri üzerine yazı yazmaya kalkıştığımda çok zorlanırım. Yanlış yapmaktan korkarım. Çünkü, bu okullarda okumadım. Hakkında ne öğrendimse, hep kitaplardan öğrendim... Öğrenme sürecim 1974'ten bugüne devam ediyor. Bu nedenle hep onlara bırakıyorum söylenecekleri.

Şimdi de "Savaştepe Köy Enstitüsü"nü mezunlarının cümleleriyle tanıyalım:

* "Kerime öğretmen bize dikiş öğretiyordu. Hem iç çamaşırlarımızı ve elbiselerimizi dikiyor, hem de binaların yapımında çalışan erkek arkadaşlarımıza yardım ediyorduk. Yorulsak, aç kalsak, düşsek, üşüsek de hiç kimse halinden şikâyet etmiyordu. İşini bitiren ötekinin yardımına koşuyor, hasta olunca birbirimize bakıyorduk." (s.55-56)

* "Okulda beslenmemiz çok iyi idi. Her gün iki çeşit yemek çıkar, birisi mutlaka etli olurdu. Sık sık tatlı verilirdi." (s.118)

* "Dershanede dörder kişilik masalarda oturuyorduk. Her masada birer takım kitap, iki yüz yapraklı birer sarı yapraklı defter, birer kalem vardı. Öğretmenlerimiz adlarımızı numaralarımızla beraber söylüyorlardı. Okulumuzun etrafını Karaçam ormanlarından getirdiğimiz çamlarla donattık. Biz onlara, onlar bize bakarak büyüyüp gidiyorduk. Daha çabuk büyümeleri için hem su veriyorduk hem de mandolinlerimizle türküler söylüyorduk." (s.137)

* "Hafta sonu toplantıları bize, haklarımızı korumayı, başkalarının haklarına saygı göstermeyi, eleştiri ve özeleştiriyi öğretti. Demokrasiyi yaşattı. Kişiliklerimizi geliştirdi. Cesaretimizi arttırdı." (s.93)

* "Herkes müzik derslerine mandolinleriyle giriyor. Pikniğe giderken, tarım çalışmalarında mola verirken, içimizde iyi mandolin çalanların çaldıkları ezgilerdi bizi en çok dinlendiren etken... Müzik, yaşantımızın ayrılmaz bir parçası olmuştu." (s.147-148)

* "1943 depreminde Adapazarı büyük bir yıkıma uğramıştı. 6 enstitüden 17'şer kişilik ekipler geldi. Gazi ve Sakarya ilkokullarının bahçelerine her ekip üçer ev yaptı. Adapazarı halkının yardımına koşan Kızılay ve Köy Enstitüleri'nden başka bir devlet kurumu görmedik. Ödül olarak 40 günlük bir yurt gezisini hak ettik." (s.175)

* "Çomaklı, tarım işleri ile uğraştığımız, bataklıktan çiftliğe dönüştürdüğümüz yerdi. Dere boyuna bentler kurup, arklar açarak su getirdik. Okulun gereksinimi olan sebzenin tümü oradan karşılanıyordu. Kır kesimlerdeki ahlatları aşılayıp armuda dönüştürmüş, yüzlerce meyve fidanı yetiştirmiştik." (s.193)

* "Okula günlük gazete gelir, kantinde satılırdı. Gazetelerin olduğu yerde bir kutu vardı. Gazete alan kişi parasını o kutuya atardı. Bu da öğrenciye güven duyma ve dürüstlük aşılama bakımından çok çarpıcı bir uygulamaydı." (s.227)

* "Beş yıllık çabalarımız sonunda gurur duyacağımız 1000 kişilik bir eğitim kültür kenti oluşmuştu. Böylece 30 çeşitli yapı, 500 dekar bahçe, meyvelik ve tarım alanları, ara yollar, spor ve oyun alanı tamamlanmıştı. Eğitim sürekli 12 aya göre ayarlıydı. Yılda her öğrencinin en az 20 kitap okuması önerilirdi." (s.88-89)

***

Son bir kez daha Kurucu Müdür Sıtkı Akkay'a kulak verelim: "En kuvvetli bilgiler iş yaparken, iş vasıtası ile öğrenilen, kazanılan bilgilerdir. Enstitüyü emeğimizle kurarken giriştiğimiz işler bize okullarda asla rastlamadığımız ve öğrenmediğimiz birçok şeyleri, hayatın bütün gerçeklerini öğretti. Öğrencilerimiz örsle çekiç arasında dövülen çelik gibi dövüle dövüle her bakımdan geliştiler. Hiçbir engelden korkmayacak kadar iradeli bir hale geldiler. Hepimizin hayat görüşlerimiz sağlamlaştı."(s.16)

***

21. yüzyıla girerken yaşadığımız eğitim sorunlarının çözümünde Y. Ziya Özdemir ile aynı düşüncedeyim. "Köy Enstitülerinde uygulanan öğrenci merkezli, sanat merkezli, demokrasi merkezli ulusal, bilimsel, laik, karma ve uygulamalı eğitimin tekrar hayata geçirilmesi..."(s.344)

Köy Enstitüleri'ni yaratanlara başta İsmail Hakkı Tonguç ve Hasan Âli Yücel olmak üzere sonsuz saygılarımı sunuyorum...

** SAVAŞTEPE KÖY ENSTİTÜLÜ YILLAR, Hazırlayan: Yeni Kuşak Köy Enstitülüler Derneği Balıkesir Şubesi, Yeni Kuşak Köy Enstitülüler Derneği Yayınları, Birinci Basım, Haziran 2006, İzmir, 344 sayfa.*

ÇOCUK VE DİSİPLİN

Duygu Çataltaş ÇALIŞIR

Disiplin nedir?

Disiplin; çocuğa uygun ve istenen davranışları öğretmek, alışkanlık kazandırmak, kurallara uymasını sağlamak üzere çocuğu eğitmek demektir.

Disiplin çoğunlukla ceza ile eşdeğer tutulmakta ve bu nedenle de özellikle modern yapıdaki ailelerde göz ardı edilmektedir. Oysaki disiplin ceza değil, kurallar bütünüdür. Kuralların öğrenileceği ilk ve en güvenli yer ailedir. Çocuk kurala uymayı evde öğrenmediyse bunu öğreneceği yer okul ortamı olur. Okul ortamı her zaman sevgi dolu olmayabilir. Bu da çocuğun özgüven gelişimini zedeleyip olumsuz davranışlar sergilemesine neden olabilir.

Disiplin, koşulsuz sevgiyle birlikte olduğunda etkisini gösterir. Ne yaparsa yapsın her koşulda anne babası tarafından sevildiğini ve kabul edildiğini bilen çocuk disiplin yöntemlerine karşı tepki göstermez. Koşulsuz sevgi göremeyen çocukta ise otoriteye karşı devamlı başkaldırma, söylenenlerin tam tersini yapma davranışları görülür.

Kurallar, yalnızca çocuğun uygun olmayan davranışlar sergilediği, söz dinlemediği zaman uygulanmamalı, her koşulda uygulanmalıdır. Kurallar, kuralı koyan kişiye ait değil davranışa ait olmalıdır. Eğer anne yemek bittikten sonra çikolata yenebileceğine dair bir kural koyduysa, bu kural sadece çocuk anne ile birlikteyken değil diğer insanlarla birlikteyken de (baba, dede, teyze gibi) uygulanmalıdır.

Kurallar nasıl belirlenmeli?

Kurallar belirlenirken; çocuğun yaşı, becerileri ve kişilik özellikleri göz önünde bulundurulmalıdır. Her çocuk aynı yaşta aynı becerilere sahip olmayabilir. Öncelikle çocuğun içinde bulunduğu yaş dönemine ait beceriler incelenmeli ve çocuğun sahip olduğu becerilerle karşılaştırılmalıdır. Yapmakta zorlandığı beceriler desteklenirken yapabildikleri kural haline getirilebilir. Örneğin; giysilerini katlamakta zorlanan bir çocuğa bu davranışı kural haline getirip uymasını beklemek yarar sağlamayacağı gibi, çocuğun kendine olan güvenini de zedeleyecektir. Bunun yerine destekle giysilerini katlama becerisi geliştirilirken, öte yandan yatağını toplayabiliyorsa bu davranış kural haline getirilip buna uyması beklenebilir. Kuralların somut olması, çocuğun kendisinden beklenen davranışı göstermesini kolaylaştırır. Çocuğun düzenli olmasını beklemek yerine düzenli olma kavramını somutlaştırıp davranışlara dökmek (yatağını toplamak, giysilerini askıya asmak gibi) daha yararlı olacaktır. Kuralların alışkanlık haline gelmesi ve çocuğun yapması gerekenleri unutmaması için, anne baba çocuktan bekledikleri davranışları bir liste yapıp odasının duvarına asabilir. Şöyle ki; sabah kalkınca el yüz yıkamak, yatağını toplamak, dişlerini fırçalamak, oyuncaklarını toplamak, giysilerini asmak, yatmadan önce çantasını toplamak gibi... Bu şekilde çocuk her gün yapacağı işleri listeden takip edebilir.

Kurallar çocuğa nasıl anlatılmalı?

Kuralları anne baba birlikte belirlemeli ve çocuğa da birlikte anlatmalıdırlar. Çocuk okuma yazma biliyorsa, kurallar yazılı hale getirilebilir ve bütün aile hep birlikte kurallar hakkında konuşabilir. Daha küçük yaştaki çocuklara kuralların tamamını anlatıp sonra da bunlara uymasını beklemek haksızlık olur. Çünkü, küçük çocuklar söylenenlerin çoğunu unutabilirler. Çocukta istenmeyen bir davranış gözlemlendikten hemen sonra anne baba kızıp bağırmadan çocuğu karşılarına alıp davranışının uygun olmadığını, bunu bir daha yapmaması gerektiğini sakin ama kararlı bir ses tonuyla çocuğa anlatmalıdır. Çocuk bu davranışı her tekrar ettiğinde aynı yöntem uygulanmalıdır. Anne babasının bu konuda kararlı olduğunu gören çocuk bir iki denemeden sonra istenmeyen davranışa son verir. Örneğin; çocukta vurma davranışı gözlemlendiğinde anne baba şöyle söyleyebilir:

"..... vurmak çok yanlış. Kimseye vurulmaz. Bunu bir daha yapmanı istemiyoruz."

Kuralların olumlu bir ifade ile anlatılması da kurala uymayı kolaylaştıran etkenlerden biridir. Yapılacak davranışların emir cümlesi ile söylenmesi çocuğun aksi davranışlar sergilemesine neden olabilir. Çocuğa "ödevini yapmazsan bilgisayarla oynayamazsın" demekle "ödevini bitirdiğinde bilgisayarla oynayabilirsin" demek aynı anlama gelmekle birlikte ilk cümlede bir ceza ifadesi sezilirken ikinci cümlede ödül hissedilmektedir. Olumlu ifade kurala uymayı kolaylaştırdığı gibi çocuk-anne-baba iletişimini de destekler.

Anne babalar bazen bir davranışın neden yapılmaması gerektiğine dair açıklamalar yapmaya başlarlar. Neden yapılmaması gerektiği elbette açıklanmalıdır. Ancak yapılan açıklamaların yaş düzeyine uygun olması gerekir. Yaş büyüdükçe açıklamayı artırmak, kü-

çük yaşlarda ise davranışın yanlış olduğunu söylemek yeterlidir.

Kural koymaya ne zaman başlanmalıdır?

Çocuğun emeklemeye başlamasıyla birlikte kural koyma ihtiyacı ortaya çıkar. Emeklemeye başlayan çocuk etrafını keşfetme güdüsüyle dolapları karıştırır, çekmeceleri boşaltır, kendisini tehlikeye sokabilecek davranışlarda bulunur. Bu durumda ebeveynlerin en sık başvurdukları yöntem "yapma" demek, hatta bağırıp kızmaktır. Bunun yerine küçük yaştaki çocuklar için, "Hayır, yapılmaz" demek ve gerekli önlemleri almak (dolap kapaklarını kilitlemek, tehlike yaratabilecek eşyayı yüksek bir yere kaldırmak vb.), yaş büyüdükçe de kuralları çocuğa hatırlatmak gerekir.

Ödül mü, ceza mı?

Davranış değişikliği sağlayan önemli faktörlerden biri cezadır. Ancak, ceza çocuğun yaptığı hatalardan öğrenmesini, ders almasını teşvik etmek yerine çocuğun içinde öfke birikimine yol açar. Cezalandırılan çocuk "ben kötüyüm" diye düşünür. Oysa hatasının doğal sonucunu yaşamasına izin verildiğinde kişiliğinin değil yaptığı davranışın uygun olmadığı mesajını alır.

Uygun davranışı öğrenmenin ve öğretmenin en etkili yolu ise ödüllendirmedir. **"Uygun davranış zaten yapılması gereken davranıştır"** düşüncesi ile anne babalar olumlu davranışı karşısında çocuğa hiçbir şey söylemezler. Tıpkı her akşam yemek yapan anneye, çoğunlukla yaptığı yemekle ilgili geri bildirim verilmemesi gibi. Ancak ödüllendirilen davranış tekrarlanır ve pekişir.

Oysa çocuk uygun olmayan davranışlar sergilediğinde, anne babanın dikkati hemen çocuk üzerine çevrilir. Çocuklar için önemli olan ailesinin dikkatini çekmektir. Bunun nasıl olduğu çok önemli değildir. Eğer çocuk uygun olmayan davranışları sonunda anne babasının kendisine dikkat ettiğini fark ederse bunu devam ettirmek için uygun olmayan şekilde davranmaya devam edecektir. Ceza, uygun olan davranışı göstermek yerine neyin yapılmaması gerektiğini belirtir. Anne babalar, neyi yapmaması gerektiğini öğrenen çocuk neyi yapması gerektiğini anlar diye düşünebilirler. Oysaki farklı uygun davranışlar vardır ve çocuklar bu davranışları yönlendirmeyle, anne babanın rehberliğiyle öğrenir. Ödülle birlikte istenen davranışlar daha kolay yerleşir. Yaş büyüdükçe cezanın yaptırım gücü azalır. Üstelik isyan etme, söylenenin tersini yapma, sürekli olumsuz davranma şeklinde problemler yaşanabilir. Bu nedenle çocuğun istenen/uygun olan davranışlarının ödüllendirilmesi önemlidir.

Ödül yöntemi her yaş düzeyinde kullanılabilir. Küçük yaşlarda daha somut ödüller (şeker, gofret gibi) kullanılırken, yaş büyüdükçe eğlenceli aktivitelerin (sinemaya-maça gitmek, birlikte oyun oynamak gibi) ödül olarak kullanılması etkili olur. Ödüller belirlenirken kullanılacak ödülün çocuk için değerli ve kolay elde edilemeyecek olması önemlidir. Bu noktada ödüller çocukla birlikte belirlenebilir. Böylece çocuğu kurala uyma konusunda motive etmek daha kolay olur. Kullanılacak ödül özellikle çocuğun anne babasıyla birlikte yapacağı bir aktivite olarak belirlendiğinde bundan hem çocuk, hem de anne baba keyif alır. Böylece "disiplin" kavramı otorite ve cezayı ifade etmekten çıkıp aile bireylerinin birbirleriyle uyumlu ve keyifli bir yaşam sürdürmelerini sağlamış olur.

Dikkat edilmesi gereken başka bir nokta da ödülün somut davranışlara yönelik olmasıdır. Çocuk kendisinden beklenen davranışın ne olduğunu ve sonucunda ne elde edeceğini net olarak bilmelidir ki o davranışı yapsın. Satış yaptıktan sonra ne kadar prim alacağını bilen bir satış görevlisinin işine daha sıkı sarılması gibi, çocuklar da yaptıkları davranış sonunda kazanacaklarını bildiklerinde o kurala daha kolay uyum gösterirler.

Anne babaların yapması ve yapmaması gerekenler:

* Disiplin kurarken anne babanın görevi otorite olmak değil, çocuğa rehberlik etmektir.

* Anne babalar çocuktan bekledikleri davranışları kendileri de uygulamalıdırlar.

* Çocuktan dişlerini fırçalaması bekleniyorsa anne baba da dişlerini fırçalayarak çocuğa örnek olmalıdır.

* Çocuktan hangi davranışların beklendiği açık ve net biçimde açıklanmalıdır.

* Çocuktan beklenen davranışlar yaşına ve kişilik özelliklerine uygun olmalıdır.

* Kuralları anne baba birlikte belirlemeli ve çocuğa da birlikte söylemelidir.

* Çocuktan beklenen davranışlar anlatılırken olumlu ifade kullanılmalıdır.

* Çok özel durumlar dışında (ölüm, ebeveynlerden birinin evden ayrılması, ağır hastalık gibi) kurallar sabit olmalı, çocuk anne babasının bu konuda kararlı ve tutarlı olduğunu anlamalıdır.

* Kurala uymayı kolaylaştırmak ve kalıcı hale getirmek için ödüllendirme yöntemi kullanılmalıdır.

* Kurala uyması için çocuğa kızıp bağırmak, rica etmek ve hatta yalvarmak uygun değildir. Bunun yerine anne baba çocuğa sadece kuralı hatırlatmalıdır. Kurala uyup uymamak çocuğun seçimi olmalıdır. Ancak kurala uyduğunda ödüllendirilmeli, uymadığında da sonucunu yaşamalıdır.

BÜTÜN ÇOCUKLAR

Muhlis ÖZÇELİK

Biz ümit biz gelecek,
Tutun elimizden tutun
Dünya gülecek!
Biz ümit biz gelecek,
Bizimle dünya gülecek.

Kimimiz tok kimimiz aç
Dünyada bütün çocuklar
Korunmaya muhtaç!

Biz ümit biz gelecek,
Bizimle dünya gülecek.

Biz çocuklar dili dönmez!
Hep yapıcıyız emin ellerde
Kimse bilmez!

Biz ümit biz gelecek,
Bizimle dünya gülecek.

Hepimiz minik hepimiz renk!
Tüm dünya çocukları
Bir sevilecek!

Biz ümit biz gelecek,
Bizimle dünya gülecek.

Din, dil, ırk ayrımı yok bizde!
Gönlümüz barış dolu
Sevgi var içimizde!

Biz ümit biz gelecek,
Bizimle dünya gülecek.

MEHMETÇİK

Nezahat Aydın DEMİR

Canını adamış vatan uğruna
Huduttan hududa koşar Mehmetçik
Kurumuş dudağı, buz tutmuş eli
Uzaktan hedefi vurur Mehmetçik

Mücadele verir vatan uğruna
Kurşun yemiş bakmaz akan kanına
Şehit düşer belki çıkmaz yarına
Hiçbir engel tanımaz koşar Mehmetçik

Yatağı topraktır, yorganı kardan
Hedefi göremez kardan dumandan
İleri diyorsa ona kumandan
Hiçbir engel tanımaz koşar Mehmetçik

Hepsi kahramandır, hepsi yiğit
Kimi gazi oldu, kimisi şehit
Tunceli, Gabar, Şırnak ve Siirt
Her cephede hazır durur Mehmetçik

Desen: Mehmet ERGÖNÜL

NAR YETİŞTİRİCİLİĞİ

Fevzi ŞENER

Bu sayıdaki yazımda BAĞ-BADEM-CEVİZ (BBC-N) projemizin devamı olan NAR'ı ekleyerek, BBC-N rumuzunu elde ettiğimiz formülün son basamağı olan nar hakkında yazacağım.

Nar, çok yıllık bir bitki olup çalı tipindedir. Bitki gövdesi çok dallıdır. Bu dallar her yıl yanlardan çıkarak budanmadığı takdirde adeta bir çalı görünümünü alır. Üç tip çiçek açar. Bunlar: 1- Erkek, 2- Dişi, 3- Erdişi'dir. Latince ismi Punca Granatum olup, İngilizcesi Pomegraneste'dir. Kırmızımsı, kahve renkli ve açık beyaz renkli taneleri vardır. Etrafındaki değişik renkte kabuklarıyla dayanıklı bir meyve türüdür. Bazı türleri ekşi, bazı türleri tatlı, bazı çeşitleri ise mayhoştur. Adaptasyon kabiliyeti çok yüksektir. Yıllık yağış ortalaması 500 mm veya daha fazla yağışlı bölgeleri sever. Yağış yönünden ilçemiz uygundur. Zira Ağın'ın yıllık yağış ortalaması 800 mm'dir. Genelde sıcak iklim bitkisi olmakla beraber Güneydoğu ve Doğu Anadolu bölgelerinde de yetişir. Ağın, Arapgir, Pütürge, Doğanyol, Adıyaman Kâhta'da çok iyi sonuçlar alınmaktadır. Doğanyol'da (Malatya) iki yıldır Nar Festivali bile yapılmaktadır.

Bizim ilçemizde, uzun yıllardır bağ ve bahçelerin kenarlarında birer gater (sıra) halinde vardı. Ama teknik olarak yetiştirilmiyordu. Son yıllarda ilçemizde de teknik olarak gelir getirici bir meyve türü olmuştur. Buna en güzel örnek; Alaattin Yazıcı, Faruk Doğan, rahmetli Aşır Şimşek, Gürol Korkmaz ve daha birçokları çok iyi neticeler aldılar. Onları buradan tebrik ediyor, çalışmalarından dolayı kendilerine teşekkür ediyorum. Bu arada özellikle şunu da belirteyim ki; çok iyi hatırlıyorum bundan yaklaşık elli-altmış yıl kadar önce, Küşne dolaylarında tarla sınırlarına iki sıra halinde diktiğimiz narlar halen hayattadırlar ve uzun yıllardan beri hiç bakılmadıkları ve de hiç sulanmadıkları halde kurumamışlardır.

Narın meyvesi taze olarak yenildiği gibi, suyu çıkarılmak suretiyle şurubu da yapılarak içilmektedir. Kök ve gövdesinin suyundan likör içkisi de yapılan bir meyvedir. Dal kabukları ve meyve kabukları değişik şekillerde birçok hastalık için yararlı olmuştur. Kök ve gövde kabuğunda tanen, nişasta, alkabitler ihtiva ettiğinden tıpta önemli bir yeri vardır. Eskiler narın kalp çarpıntısına iyi geldiğini, meyve kabuklarının kaynatılarak çay gibi içildiği takdirde vücuda çok faydalı olduğunu söylemişlerdir.

Yine boya sanayinde çok önemli bir yeri vardır ve özellikle yün iplerinin sarıya boyanmasında meyvesinin kabukları kullanılır. Bununla yapılan boyalar kökboyası gibi kalıcı olur, renk atması olmaz. Bu kadar önemli ve güzel bir meyvenin yetiştirme tekniği çok kolay olup, yıllık masrafı ise oldukça düşüktür. Hastalık riski en az olan bir bitkidir.

Çok eskiden beri bilinen bu meyvenin Kitab-ı Mukaddes'te ismi geçer. Peygamberimiz Hz. Muhammet (SAV), narı övmüştür. Bir sözünde, "Narı içindeki zarı ile yiyin, çünkü mideyi temizler." Bir başka hadiste de, "Her narda bir damla cennet suyu vardır." diye buyurmuştur.

Narın yetiştirilmesi:

Nar ülkemizin Batı Anadolu, Doğu ve Güneydoğu Anadolu ve son yıllarda da Akdeniz bölgelerinde (özellikle Antalya'da) çok yaygın ve bilinçli bir şekilde yetiştirilmektedir. Nar 3 şekilde yetiştirilir:

- **Çekirdekten yetiştirme:** Olgun ve istenilen çeşitteki nar deneleri (çekirdek), narlık yapacağımız sahaya belli aralık ve ölçülerde güzden hava şartlarına göre en geç aralık ayı içinde dikilir. İlkbaharda filizlenen fidelere gerekli bakım yapılarak; belli zamanlarda suyu verilir, çapası yapılır, gübresi verilir. Ertesi yıl istenilen çeşitte aşı yapılarak yeni bir nar bahçesi elde edilmiş olur. Aşı yapılmasa da açılma olmaz, diktiğimiz çeşidi elde etmiş oluruz. Narın susuzda da yetişebileceği kanaatindeyim. Ben şu anda susuzda birkaç tane ağacı denemeye aldım, bakalım nasıl sonuç alacağım.

Özellikle ilçemizin yüksek kesimlerinde, Beyelması Köyü'nün yazılarında kuru olmasına rağmen hem yağış ve hem de toprak özellikleri bakımından kesinlikle nar yetişir. Kırmızı, kahverengi

topraklarda rutubeti muhafaza çok kolaydır, yazdan güzelce sürülerse yaz ortalarında bile toprak nemli kalmaktadır. Çünkü bölgemizdeki kırmızı, kahverengi toprakların su tutma kapasitesi çok yüksektir. Buna rağmen nar, suyu çok sever. Dolayısıyla rutubetli topraklarda çok güzel uyum sağlar. Çok uzun süre ıslak topraklarda hayatını devam ettirtir ve taban suyu yüksek olan alanlarda bile yetişir. Çünkü bitkinin genlerinde hemen her türlü şartlara adapte olma özelliği vardır.

- **Aşıdan yetiştirme:** Aşılı fidanların erken ilkbaharda veya bölgemiz için yaprak dökümünden sonra genelde kasım sonu veya aralık başında dikilmesi uygundur. Aşılı fidanlar 50x50 cm ebatlarında açılan çukurlara 1/3 oranında ahır gübresi, 2/3 oranında toprak ve 150-200 gr kompoze kimyevi gübre ile karıştırılarak, açılan çukurlara yapılan harç bırakılarak dikilir ve hemen arkasından can suyu verilir. Velev ki toprak ıslak da olsa kesinlikle can suyu verilmelidir. Açılan çukurlara fidanlar şöyle dikilmelidir. 50 cm derinlikteki çukura bir miktar toprak konur. Sonra fidan yerleştirilir, üzerine birkaç kürek toprak atılır ve çukur su ile doldurulur. Çukurdaki su çekildikten sonra çukurlar tarlanın seviyesinde doldurularak, düzlenir. Ve böylece dikim işlemi tamamlanmış olur. Burada dikkat edilmesi gereken önemli husus fidanların aşı yerlerinin toprak düzeyinden en az 10 cm yukarda bırakılmasıdır.

- **Çelikten yetiştirme:** Narın çelikle yetiştirilmesi iyi bir yöntem olup, hem daha ucuz hem de kolay ve pratiktir. Bunun için önceden meyvesini gördüğümüz iyi cins, tadından, şeklinden her şeyinden hoşlandığımız nar ağaçlarından kesilen çelikler, ılık bir yerde 10-15 gün su dolu bir kovada bekletildikten sonra çelikler toprağa dikilir. Bu dikimde uzun çeliği U şeklinde bükerek 2 ucu toprağa sokulur, yeşerdikten sonra makasla U şeklindeki çeliğin ortasından makasla kesilerek 2 adet fidan elde edilmiş olur. Bölgemiz için yaz dikiminde erken ilkbahar -ocak sonu veya mart başı- dikim için en uygun zamandır. Sonbaharda dikim yapacaksak kasım ortası-aralık başı olmalıdır.

Her ne şekilde dikersek dikelim tarlamızı dikimden önce dikime hazırlamalıyız. Toprak tava geldikten sonra tarlamız derince sürülür, traktörün bıçağı tek hat çekecek şekilde ayarlanır. Sıralar arası en az 3 m, sıra üzeri ise 2 m olmalıdır. Bazen sıra arası 6 m, sıra üzeri de 3 m olarak bahçe kurulabilir. Dikim hatları, kesinlikle Kuzey-Güney doğrultusunda olmalıdır. Bu hem daha iyi bir güneşlenmeyi hem de havalanmayı sağlar. Fidanlar alışıncaya kadar 15-20 günde bir sulanmalıdır. Nar organik gübreleri çok sevdiğinden, dekara 1-1.5 ton çiftlik gübresi ve toprağımızın tahlil sonuçlarına göre en az dekara 15 kg azotlu gübrelerden verilmelidir.

Budamayı ihmal etmemek gerekir ve hemen her sene budanmalıdır. Yeni dikilen fidanlarda önemli bir husus da, ilkbaharda budamaya erken başlanmamalıdır. Yaprak açtıktan sonra budanmalıdır ki kuruyanlar varsa onlar da budanmış olsun. Fidanlara 2. senede şekil budaması yapılmalıdır. Burada dikkat edilmesi gereken çok önemli bir husus, ilkbaharda yaprak açtıktan sonra budanmalıdır ki, kuruyanlar da belli olsun.

Nar çeşitleri:

Ülkemizde tarımı yapılan ve kültüre alınan belli başlı nar çeşitleri şunlardır: Deve dişi, Çekirdeksiz, Fellah yemez, Suruç, Kadı, Silifke, Hicaz, Misk vb.

Hasat ve pazarlama:

Bölgemiz için en uygun hasat zamanı eylül sonu olmakla beraber, erkenci çeşitler ağustos sonunda da hasat edilebilir. Hasat esnasında meyveler toplanırken tek tek toplanmalı veya makasla kesilerek sandıklara yerleştirilmelidir. Sandıklara konurken yüksekten atılmamalı, elle yavaşça dizilmelidir. Hemen tüketilmeyen meyveler parafin veya mumla kaplanmalıdır. İçinin suyunu kaybetmemesi için de her meyve streçle kaplanarak uzun süre saklanabilir. Ürünümüz çok fazla ise soğuk hava depolarında saklanmalıdır. Soğuk hava depolarında saklanan meyveler pazar durumuna göre arz ve talep takip edilerek ona göre hareket edilmelidir. Bilindiği gibi, meyve pazara bol gelirse fiyat düşer, az gelirse fiyat yükselir. Çiftçilerimizin bunu çok iyi takip etmesi gerekir.

Artık çiftçilerimizin de anlaşmalı tarım yapması gereklidir. Bu kadar önemli bir meyve olan narın ülkemiz meyveciliğinde ve dış ticarette çok önemli bir yeri olmaya başlamıştır. Avrupa ülkeleri, Uzakdoğu ve Amerika bizden sürekli nar talep etmektedirler. Geçen yıl Çukurova'da nar fiyatı, pamuk ve narenciyeyi ikiye katlamıştır.

NEV BAHAR

Ayşe AKGÜL

Sırlar ve bütün bilinmezlikler karın bembeyaz örtüsüyle kaplıdır ve kış mevsiminin kollarındadır her yer. Gözünüzü nereye çevirseniz hep aynı beyazlık, temizlik ve arınmışlık vardır.

Ve bir gün gözlerinizi yeni bir sabaha açtığınızda her yer beyaz, ama beyazlığın nedeni kar değildir. Bu kez farklıdır. Bahardır...

Müjdecisidir aslında çiçek yumağı dallar ve semadan arza inen yağmur damlaları. Çiçekler dallarda selamlar sizi kuş sesleriyle beraber. Yeni bir baharın getirdiği bütün güzellikler o mis kokulu çiçeklerle karışır. Ve insan ilk defa nefes alıyormuş gibi solur o güzelliği, hücrelerinin her köşesinde hissedinceye kadar. Aslında o çiçekler karakışın korkusuyla yaşarlar her an. Ama yine de müjdeler verirler gönüllere. Çiçekler ki kışın beyaz bayrağıdır, bahara teslimiyeti simgeleyen...

Bizler erken açan çiçekler gibi erken açma derdine düşmesek de yalnız bırakmayız nev baharın ilk çiçeklerini. Fısıltılarını duyarız, bir kelebeğin badem çiçeğine o narin dokunuşu gibi kulaklarımızda.

Bahar, tohumun damlaya vuslatı...

Bahar, yüreğinin susuz çöllerinde ilk defa açacak bir gülün bekleyişi...

Bahar, yüreğimde büyüteceğim taze ümitlere gebe bir mevsim...

Ve bahar, mutluluk ve sevinçlerime gem vuracağım an...

Arzuların çiçek çiçek açıldığı, baharın habercisi sevgi yağmurları... Durmamacasına yürümek ister insan bu yağmurun altında. Hiç bitmesin istercesine. Hem de toprak kokan, başak kokan, vuslat kokan bahar sabahlarına dek...

Şimdi ise yüreğim bir nev baharı yaşamak için birinci sınıfa henüz başlayan bir çocuk kadar heyecanlı ve bir o kadar da hazır.

Gönlünüze sevgi baharlarının daha bir güzel açması dileğiyle...

NEVRUZ

Cemre YILDIZ

Kış bitiyor artık, bahar geliyor
Yavaş yavaş uyanıyor doğa
Kuş cıvıltıları geliyor kulağıma
Bugün bahar kokusu var etrafta.

Güneş daha güzel ısıtıyor doğayı
Sular daha canlı akıyor
Nevruz çiçeği yapraklarını açıyor
Bugün bahar geliyor.

Yemyeşil otlar günaydın diyor bu sabah
Kışın yağan karlarla gürüldüyor sular
Menekşe, nergiz ya laleye ne demeli
En güzel çiçeklerin açacağının habercisi.

Doğa baharın gelişiyle canlanır
Dostluklar baharda şanlanır
Nevruz ateşlerinden atlanır
Güneşin uykudan uyandığı gündür Nevruz.

YAZARLARIMIZI TANIYALIM

Mehmet Nuri GENÇOSMAN

1897 yılında Ağın'da doğdu. İlkokulu Ağın'da okudu. Orta ve lise öğrenimini Diyarbakır, Elazığ ve Konya'da tamamladı.

Elazığ Valiliği'nde göreve başladı. 1. Dünya Savaşı'na yedek subay olarak katıldı. Askerlik bitiminde, Bayındırlık Fen Yüksek Okulu'nda edebiyat öğretmenliği yaptı. Sonra Sayıştay'a geçti ve burada 32 yıl görev yaptıktan sonra 1961'de emekliye ayrıldı. Bu dönemde Kültür Bakanlığı Tercüme Bürosu'nda ve Türk Dil Kurumu'nda üye olarak çalıştı.

M. Nuri Gençosman, ozan ve çevirmen olarak üne kavuştu. Diyarbakır, Elazığ, Konya ve İstanbul'da yayınlanan çeşitli dergi ve gazetelerde yazıları çıktı. Kurtuluş Savaşı boyunca Elazığ'da çıkan Mamuret-ül Aziz ve Şark gazetelerinde başyazarlık yaptı. (Yobaz) adıyla gülmece, (Âşık Kazak) adıyla da halk ozanı gibi deyişler yazdı.

Arapça, Farsça ve Fransızca bilen Gençosman'ın; 'Kırkından Sonra-Gönül Sazı', 'Dağlardan Bağlara', 'Nükteler Bahçesi' adlı eserlerinin yanı sıra, Anadolu Selçuklu Devleti Tarihi, Selçuklu Devletleri Tarihi, Baharistan, Hayyam'dan Rubailer, Mahzen-i Esrar, Fusûs-ül Hikem, Mevlana'dan Seçme Rubailer, Mevlana'nın Rubaileri, Pendname, Rubailer, Konuşmalar, Rubailer ve İlk Gazeller adlı çevirileri de bulunmaktadır.

Ağın-Tatarağası Mahallesi'nden Hatice-Hacı Yusuf Gençosmanoğlu'nun oğlu olan M.Nuri Gençosman, 1976 yılında Ağın'da yaşamını yitirdi.

Mahmut Nedim GENÇOSMANOĞLU

1906 yılında Ağın'da doğdu. İlkokulu Ağın'da okudu ve Elazığ Öğretmen Okulu'nu bitirdi.

1928'de Geyve'de göreve başladı. Yedek subaylığı takiben aynı yere döndü ve 1932'de Adapazarı'na atandı. 1938'de meslekten ayrılarak 16 yıl Veteriner İşleri Genel Müdürlüğü'nde görev yaptı. 1954'te tekrer öğretmenliğe dönerek Elazığ'ın Miyadin, Mollaköy ve merkez okullarında çalıştı. 1960'da Ankara'ya atandı ve Beypazarı ile Karaağaç'ta çalıştıktan sonra 1969'da emekli oldu.

Emekliliğinde Arapça kurslarına devam etti, resim çalışmalarını sürdürdü, Ağın ve çevresindeki cami, çeşme ve tarihi binalar üzerinde araştırmalar yaptı.

Ağın-Tatarağası Mahallesi'nden Hatice-Hacı Yusuf Gençosmanoğlu'nun oğlu olan M.Nedim Gençosmanoğlu, Hac görevini yerine getirmek üzere gittiği Mekke'de 1992 yılında yaşamını yitirdi. Eşi Münire Gençosmanoğlu Ankara'da yaşamaktadır.

Seyfi BEŞE

1908 yılında Ağın'da doğdu. İlkokulu Ağın'da okudu. Öğretmen Okulu'nu Elazığ ve Sivas'ta tamamladı. 1942'de AÜ Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'nden mezun oldu.

İlk olarak Kayseri-Develi Ortaokulu'na tarih öğretmeni olarak atandı. Daha sonra Samsun, Elmadağ ve Ankara Öğretmen Okulu'nda görev yaptıktan sonra, 1974'de emekliye ayrıldı.

32 yıl süren çalışma yaşamı boyunca çok sayıda öğrenci yetiştirdi. Çocukluk, gençlik ve öğretmenlik dönemlerine ait anıları Ağın Dergisi'nde yayımlandı.

Ağın-Müderris Hüseyin Efendi Mahallesi'nden Şabapgilin Ümmügülsüm-Mustafa Beşe'nin oğlu olan Seyfi Beşe, 2002 yılında Ankara'da yaşamını yitirmiş olup, evli ve 2 çocuk babasıdır.

Ayten DEMİR

1943'de Ağın'da doğdu. İlkokulu Ağın'da bitirdi.

Ağın-Hacıyusuf Mahallesi'nden Kahvecigil'in Fatma Mezbure-Hüseyin Yazıcı'nın kızı olan Ayten Demir, Ağın-Akpınar Mahallesi'nden Mehmet Demir (Keyfçi Mehmet) ile evli olup, 2 çocuk annesidir.

Muhlis ÖZÇELİK

1950 yılında Ağın-Zabulbar Köyü'nde doğdu. İlkokulu köyünde okudu. 1969'da Akçadağ İlköğretim Okulu'nu bitirdi. Daha sonra; Gazi Eğitim Enstitüsü Türkçe Bölümü ile Eğitim Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Lisans Tamamlama programından mezun oldu.

28 yıl süren öğretmenlik ve yöneticilik yaşamını 1997'de noktaladı. Emeklilik döneminde de değişik özel okullarda öğretmen ve eğitim koordinatörü olarak çalışan Özçelik'in, 'Çocuk Eğitiminde Öğretmen-Veli İşbirliği' adlı bir de kitabı bulunuyor.

Ağın-Bahadırlar Köyü'nden Muhlisgil'in Hatice-Bekir Özçelik'in oğlu olan Muhlis Özçelik, evli olup, 2 çocuk babasıdır.

Ümit ÇAĞLAR

1951 yılında Kilis'te doğdu. İlkokula Çorum'da başladı ve babasının tayini nedeniyle Ankara'da tamamladı. Ankara Mimar Kemal Ortaokulu ile Cumhuriyet Lisesi'ni bitirdi. 1971'de AÜ Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Tiyatro Bölümü'ne girdiyse de, çalışmaya başlamasından dolayı öğrenimini yarıda bırakmak zorunda kaldı.

Özel bir bankada sürdürdüğü çalışma yaşamını 1991'de emeklilikle noktaladı.

Ağın-Aliuşağı Mahallesi'nden Nezahat-öğretmen Hüseyin Tuncer'in kızı olan Ümit Çağlar, evli olup, 2 çocuk annesidir.

ANİ KALP ÖLÜMLERİ

Hemen herkesin bir yakını, akrabası ya da tanıdığı hiç beklenmedik bir şekilde aniden kaybedilmiştir. Bu ölümlerin bir kısmı uykuda olmuş ve hasta sabah uyanmayınca fark edilmiş, bazıları ise yakınlarının gözü önünde aniden fenalaşarak kaybedilmişlerdir. Kemal Sunal, Cenk Koray gibi birçok tanınmış şahsiyet de bu şekilde aramızdan ayrılmıştır. İlginç olarak bu kişilerin birçoğunun sağlığı tamamen yerinde olup, ölüm öncesinde hiçbir yakınması bulunmamaktadır.

Sadece ülkemizde değil, Batı toplumlarında da ani ölüm hep kaderci bir yaklaşımla ele alınmış, önlenmesi mümkün olmayan bir durum olarak değerlendirilmiş ve ölüm öncesinde hastanın acı çekmemiş olması, yakınları için teselli kaynağı olmuştur. Günümüzde bu yaklaşım geçersizdir: Ani ölüm de diğer birçok hastalık gibi önlenebilir ve tedavi edilebilir bir durumdur.

Ani kalp ölümü tüm dünyada çok önemli bir sağlık sorunudur. **Kalp ve damar sistemi hastalıkları**, ölümün tüm dünyadaki **en önemli** nedenidir. Bu hastaların yaklaşık yarısında ölüm ani ölüm şeklinde gerçekleşmektedir. Bu ölümlerin en önemli nedeni kalbi besleyen damarlarda daralmalar ve tıkanıklıklar sonucu gelişen koroner arter hastalığına bağlı ölümlerdir. Yapılan çalışmalarda ani kalp ölümünün **%80** oranında kalbi besleyen damarlardaki darlıklar ve tıkanmalar nedeniyle oluştuğu saptanmıştır. Koroner damar hastalığının yanı sıra diğer yapısal kalp hastalıkları da ani ölüme neden olabilmektedir.

Ani kalp ölümünün engellenmesi, en başta koroner damar hastalıklarının engellenmesi ile mümkündür. **Sigara, kolesterol yüksekliği** ve **tansiyon yüksekliği,** kalp hastalığına neden olan ve önlenebilir ya da tedavi edilebilir risk faktörleridir. Bunun dışında kalp sağlığı açısından düzenli kontroller yaptırarak, bazı olayları önlemek mümkündür.

Bazı nadir görülen ailesel geçişli hastalıklar, sağlıklı genç bireylerde ani ölüme neden olabilmektedir. Bu açıdan yüksek riskli hastalar çeşitli tanı yöntemleriyle saptanabilmektedir. Bu nedenle özellikle yakın akrabalarını beklenmedik ani ölümlerle kaybedenlerin bir kardiyoloji merkezinde değerlendirilmeleri gerekir.

Günümüzde ciddi kalp hastalıkları olan bireylerde çeşitli tetkiklerle ani ölüm riski belirlenebilmektedir. Bu açıdan yüksek riskli bireylere implante edilen defibrilatör adı verilen bazı cihazlar takılarak ani ölüm önlenebilmektedir. Bu yöntemle son yıllarda dünyada birçok hayat kurtarılmıştır.

BUNLARI BİLİYOR MUYDUNUZ?

- **Ani ölüm**, tüm ölümlerin **%12**'sidir.
- Kalp hastalıklarından olan ölümlerin yarısı ani ölüm şeklinde olmaktadır.
- Bazı ailesel hastalıklar ani ölümle sonuçlanmaktadır. Bu nedenle yakın akrabalarını beklenmedik bir ani ölümle kaybedenler muhakkak bu açıdan değerlendirilmelidir.
- Ani kalp ölümü, sık görülen kanserlerden kaynaklanan ölümlerin toplamından daha fazla ölüme neden olmaktadır. Bu nedenle kanserden bile önemli bir sağlık sorunudur.
- Gezici acil sağlık birimleri ani ölüm gelişen bireylerin bir kısmını yeniden yaşama döndürebilmektedir.
- İmplante edilen defibrilatörler, ani ölüm açısından yüksek riskli hastalarda, ölüm anında müdahalede bulunarak ani ölümü önleyebilmektedir.
- Ani kalp ölümü kader değil, **önlenebilir** bir durumdur.
- Kalbi besleyen damarlarda daralma ya da tıkanmanın ilk belirtisi, hastaların %20'sinde ani ölüm şeklinde olmaktadır.
- Ani ölümlerin %80'i koroner damar hastalıkları sonucu gelişmektedir.
- Ani kalp ölümü ileri yaşlarda daha sık görülse de her yaşta, hatta çocuklarda bile görülebilecek bir durumdur.
- Kalp sağlığı açısından kontrollerin yaptırılması, hem kalp hastalıklarının gelişmesini ve ilerlemesini, hem de ani ölümü engellemek için yapılması gereken ilk harekettir.
- Birçok ülkede genç ölümlerinin (20-30 yaş arası bireyler) en sık rastlanan sebebi ani kalp ölümüdür ve trafik kazalarından kaynaklanan ölümlerden daha sıktır.

Bu yazı, Türk Kardiyoloji Derneği tarafından hazırlanan "Kalbiniz ne kadar genç?" adlı broşürden alınmıştır.

FIKRALAR

Ayten DEMİR

Meriler Bitti...

Palaz Ahmet Dayı'ya emisi bağını bekleme görevi vermiş. Palaz Dayı yatağını, yorganını alıp bağa yerleşmiş. Bağı dışarıdan gelecek hırsızlardan koruyacak ve üzümleri sağ salim amcasına teslim edecek ya! Bir gün bakmışlar ki Palaz Dayı yatağını, yorganını sırtlamış geliyor. Emisi oğulları sormuşlar:

- Ehmet, niye gelirsin?

Palaz Ahmet Dayı cevap verir:

- Meriler bitti, Garalar da değmedi...

Kömbesinden Başka Neyi Kaldı?

Dingidarlı Elif Bacı, evde soğanlarını iri iri doğrayarak üstünkörü yaptığı kömbeleri bohçasına koyarak Ağın'daki değirmene un öğütmeye gelir. Değirmenci Ahmet Amca'ya yaptığı kömbelerden ikram eder. Ahmet Amca nüktedan, insanlara takılmasını ve şaka yapmasını seven bir insandır. Kömbelerin baştan savma yapıldığını fark ederek der ki:

- Elif Bacı, bu sizin kömbenin dadını da heç bi kömbe vermir...

Elif Bacı gururlanarak yanıtlar:

- Ahmet Amca... Dingidar'ın kömbesinden başka neyi kaldı ki?

Hâkim Bey Davar Gitti mi?

Çuhadargilin Hatice Abla'nın bir olaydan dolayı mahkemesi varmış. Mahkeme salonunda, konuşma sırası kendisine gelene kadar Hatice Abla uyuyakalmış. Ardından hâkim bey sormuş:

- Hatice Genç, davanız nedir?

Hatice Abla ismini duyunca birden afallayıp, şaşırır ve hâkim beye sorar:

- Ne deyisin hâkim bey, davar gitti mi?

Cennetten Çıkarılmazdı

İbik Dayı'nın yengesi bir gün kabak pişiriyormuş. İbik Dayı oradan geçerken yengesine sormuş.

- Ne bişi yenge?

Yengesi içeriden cevap verir:

- Sana gözel bir gabah bişiririm İbraham... Gel ki yiyesin.

İbik Dayı kabağı hiç sevmezmiş. Yengesine dönüp demişki:

- Boş ver o b*hu.

- Anaaa! İbraham ele deme çağam. Cennetten çıhmış daha...

İbik Dayı durur mu, bunun üstüne hemen cevabı vermiş:

- Eyi bir b*h olsa cennetten çıharılmazdı!...

Malında Tut da Öyle Söyle

Palaz Ahmet Dayı bir gün Kavuncugil'in bağa girmiş. Kavuncugil'in Papba Bacı onu bağda görünce başlamış kovalamaya. Palaz Dayı bağdan çıkıp, dereye atlamış. Ama ayakkabısının teki bağda kalmış. Bu arada Papba Bacı, Palaz Dayı'nın ayakkabısı elinde veryansın ediyormuş.

Palaz Dayı, derenin içinden kendisine bağıran Papba'ya aşağıdan karşılık verir:

- Salahana, malında dut da öle söle... Ayakkabımın tekini atsana, salahana.

HABERLER

* Ankara-Ağın Kültür ve Dayanışma Derneği'nin Olağan Genel Kurul toplantısı, 2 Mart 2008 tarihinde Dernek merkezinde gerçekleştirildi. Divan başkanlığını M. Cavit Alpaslan'ın, yazmanlıkların ise Altan İlter ile Mete Özan tarafından yürütüldüğü toplantı ve daha sonra gerçekleştirilen görev bölümü sonucunda, Yönetim Kurulu; Ahmet Deviren (Başkan), Ahmet Çetin (Bşk. yrd.), Şener Bilgin (Genel Sekreter), Ömer Öztürk (Sayman), üyelikler de Mevlüt Öksüzoğlu, Samettin Akbaş ve Ahmet Demirkol isimlerinden oluştu. Denetim Kuruluna da Onur Onat, Asım Seyhun ve Mesut Demirel seçildiler.

* Malatya-Ağın ve Çevresini Kalkındırma, Yardımlaşma ve Kültür Derneği'nin Olağan Genel Kurul toplantısı, 30 Mart 2008 tarihinde Dernek merkezinde gerçekleştirildi. Yapılan seçimler ve görev dağılımı sonucunda, Yönetim Kurulu; Nurullah Güler (Başkan), Yusuf Güler (Bşk. yrd.), Hikmet Şahin (Sayman), üyelikler de Necmettin Dilek, İsmet Aslan, A. Nihat Tözün ve İbrahim Akgül isimlerinden oluştu. Denetim Kuruluna da Mehmet İkinci, Murat Aktaş ve M. Naci Özcan seçildiler.

Yeni seçilen Yönetim ve Denetim Kurulu üyelerini kutlar, görevlerinde başarılar dileriz.

* Ankara-Ağın Kültür ve Dayanışma Derneği'nin; Nihal Gençaydın, Aysel Bilgin, Nuran Gençosmanoğlu, Özgül Onat, Zennure Uysal ve Sündüs Öney'den oluşan "Kadınlar Kolu"nca, 15 Mart 2008 Cumartesi günü 14.00-17.00 saatleri arasında Dikmen Eski Polis Evi'nde düzenlenen "Ağınlılar ve Ağın'ı Seven Hanımlar" yemekli toplantısı, 250 hanımın katılımıyla gerçekleştirildi. Safiye Soyman'ın nefis şarkıları, Andirili hemşerimiz Faik Öztürk'ün şovları, Kemalettin Yılmaz'ın klarnet, Turgut İkinci'nin tef ve Bademlili Nadir Yılmaz'ın davulu eşliğinde gerçekleştirilen yemekli toplantı, Ağınlı hanımların uzun süre belleklerinden silinmeyecek bir anı olarak kalacak.

* Ankara-Ağın Kültür ve Dayanışma Derneği "Kadınlar Kolu", 18-21 Nisan 2008 tarihlerinde düzenlediği Çanakkale-Gelibolu-Bozcaada-Troya-Assos gezisi ile başarılarını sürdürmeye devam ettiler. Bir otobüsle gerçekleştirilen gezi, tarihimize altın harflerle yazdırdığımız Çanakkale zaferimizin kazanıldığı mekânların ziyaret edilmesi açısından da büyük bir anlam taşıyordu.

* Ağın'da gerçekleştirilen ağaç dikme ve Nevruz etkinlikleri kapsamında ilk ve ortaöğretim öğrencileri arasında düzenlenen yarışmada; Kompozisyon dalında İbrahim Uçkunkaya Lisesi 10/TM/A sınıfından Ayşe Akgül, Şiir dalında Öğretmen Abdullah Lütfü İlköğretim Okulu 6/A sınıfından Cemre Yıldız, Resim dalında da Öğretmen Abdullah Lütfü İlköğretim Okulu 1/A sınıfından Burak Baykara ödül aldılar. Ayşe Akgül ile Cemre Yıldız'ın yazıları Dergimizde yer almaktadır.

Bu değerli kardeşlerimizi yürekten kutlar, derslerinde ve çalışmalarında başarılar dileriz.

* Elazığ-Ağınlılar Kültür, Turizm, Tanıtma ve Dayanışma Derneği tarafından, 26 Nisan 2008 tarihinde Elazığ Devlet Korusu Salonu'nda Ağın Gecesi düzenlendi. Şiir, müzik, folklor gösterilerinin yer aldığı ve kalabalık bir izleyici grubu tarafından izlenen gece, yeni yönetim kurulunun daha nice başarılı çalışmalara imza atacaklarının sinyalini verdi.

Ağın Düşün ve Sanat Dergisi'nin de Başarı plaketi ile onurlandırıldığı bu gecenin düzenlenmesinde emeği geçen tüm hemşerilerimizi kutluyoruz.

* Dergimiz yazarlarından Songül Saydam ile Yaşar Öztürk'ün, Mustafa Kemal Atatürk'ün çocukluğunu anlatan "Bir Dâhi Yetişiyor" adlı kitabı yayımlandı. Tüm okurlarımıza salık veririz.

* Ağın-Beyelması Köyü'nden ve Dergimiz yazarlarından Fevzi Şener'in "Yılların Ardından" adlı şiir kitabı, Ağın Haber gazetesi tarafından yayımlandı.

* Ağın-Uzungil Mahallesi'nden hemşerimiz Erdal Yazıcı'nın 7 adet fotoğrafı, Avrupa Birliği Komisyonu Genişleme Genel Müdürlüğü'nün, AB'ne aday ve potansiyel aday ülkelerin sivil toplum kuruluşlarının katılımıyla gerçekleştirdiği etkinlikler kapsamında, 17-30 Nisan 2008 tarihleri arasında Brüksel'de sergilendi.

*Ağın-Tatarağası Mahallesi'nden hemşerimiz Yılmaz Onay'a, Türkiye Yazarlar Sendikası ile Evrensel Basım Yayın tarafından 14 Nisan 2008 günü saat: 20.00'de Karaca Tiyatrosu - İstanbul'da düzenlenen "Yılmaz Onay'ın 50. Sanat Yılında" töreniyle plaket verildi. Törene katılan; Aydın Çubukçu, Ertan Sayar, Gülsen Tuncer, Metin Boran, Nurettin Özsuca, Orhan Alkaya, Rutkay Aziz, Tamer Levent, Tevfik Taş, Tilbe Saran ve Vecdi Sayar konuşmalarıyla, Metin Coşkun, B. Heval Öz ile Ruhi Su Dostluk Korosu oyun ve türküleriyle anma gecesine ayrı bir renk kattılar.

* Ağın-Aliuşağı Mahallesi'nden M. Cengiz Özan'ın "Renklerin Sudaki Işıltısı" adlı suluboya resim sergisi, 18-25 Nisan 2008 tarihleri arasında Kütükçü Alibey İlköğretim Okulu-Ankara'da açıldı. İzleyici akınına uğrayan sergi büyük beğeni topladı.

Değerli hemşerilerimiz Fevzi Şener, Erdal Yazıcı, Yılmaz Onay ve M. Cengiz Özan'ı kutlar, başarılarının devamını dileriz.

*Ağın-Pağnik Köyü'nden Fatma-Fehmi Karahan'ın oğulları, O. Bedrettin ile Burhan Karahan'ın kardeşi, Samiye Genç, Sabriye Parlak ve Ahmet Karahan'ın sevgili babaları, Zeliha Karahan'ın değerli eşi Mehmet Karahan (Poles Emi), 5 Nisan 2008 tarihinde Elazığ'da yaşamını yitirmiş ve ertesi günü Kaşpınar'da toprağa verilmiştir.

*Derneğimiz Yönetim Kurulu üyesi Ahmet Çetin ile Necdet Baytaş, Teoman Tokel, Turhan Barın ve Yaşar Topçu'nun kayınvalidesi, Selma Çetin, Suna Baytaş, Mürşide Tokel, Naşide Barın ve Hürriyet Topçu'nun anneleri Fatma Çilingiroğlu, 18 Nisan 2008 günü yaşamını yitirmiş ve ertesi günü Ankara-Karşıyaka Mezarlığı'nda toprağa verilmiştir.

Ölenlere Tanrı'dan rahmet, tüm yakınlarına başsağlığı dileriz.

DOĞUMLAR

MAHALLE/KÖYÜ	ÇOCUĞUN ADI SOYADI	BABA ADI	DOĞUM YERİ	DOĞ. TARİHİ
Şenpınar Mah.	E. İrem ERTÜRK	Sait	Şahinbey	14.01.2008
Modanlı Köyü	M. Berk ACAR	Murat	Bornova	22.02.2008
Modanlı Köyü	N. Zeynep YILMAZ	İlker	B.Evler	02.03.2008
Pul Köyü	A. Zahid ALPER	Oğuz	Üsküdar	02.03.2008
Balkayası Köyü	Ayşenur ERDEM	Alırıza	Güngören	05.03.2008
Hacıyusuf Mah.	Y. Emre TAYAZ	O. Mithat	Malatya	08.03.2008
Kaşpınar Köyü	Fatih KARADAĞ	Mehmet	Elazığ	10.03.2008
Kaşpınar Köyü	Eyüp KARADAĞ	Mehmet	Elazığ	10.03.2008
Akpınar Mah.	E. Serap KARAMAN	S. Yaşar	Mersin	12.03.2008
Bademli Köyü	H. Kübra KARATEPE	Yasin	Altındağ	13.03.2008
Öğrendik Köyü	Zehra KARADAYI	Hüseyin	Altındağ	16.03.2008
Müd. Hüs. Efendi Mah.	A. Baha ERALP	H. İbrahim	Manisa	17.03.2008
Uzungil Mah.	Berk BEYDEMİR	Mithat	Antalya	18.03.2008
Dibekli Köyü	F. Hasan METİN	Murat	Şişli	18.03.2008
Bahadırlar Köyü	A. Efe KARATAŞ	Ö. İsmet	Trabzon	20.03.2008
Pul Köyü	Yağız YALÇIN	Cengiz	Kocaeli	22.03.2008
Şenpınar Mah.	F. Duru USLU	Ali	Keçiören	22.03.2008
A. Yabanlı Köyü	Ş. Talha ÜÇER	Erdal	Konak	27.03.2008
Müd. Hüs. Efendi Mah.	N. Necati AKTAĞ	Hakan	Mersin	28.03.2008
Beyelması Köyü	E. Rüya BİLİR	A. Niyazi	Elazığ	31.03.2008
Akpınar Mah.	Y. Arda AYDOĞDU	Recep	Elazığ	31.03.2008
Demirçarık Köyü	E. Adil METİN	Bilal	G. Osmanpaşa	01.04.2008
Pul Köyü	H. Ukbe ÖZER	Murat	Esenler	02.04.2008
Müd. Hüs. Efendi Mah.	Aral TÖZÜN	Mete	Samsun	04.04.2008
Bademli Köyü	A. Sude ÖZDEM	Fatih	Bahçelievler	13.04.2008
Dibekli Köyü	Çınar GÜNDOĞDU	Bülent	Beyoğlu	14.04.2008
Uzungil Mah.	Ece NİKSARLI	Güven	Elazığ	14.04.2008
Tatarağası Mah.	A. Emin AKKAYA	Mehmet	Elazığ	17.04.2008
Başpınar Mah.	Rüzgar GÜDER	M. Nuri	Antalya	18.04.2008
Kuzgeçe Mah.	Furkan FIRAT	Dursun	Malatya	18.04.2008
Müd. Hüs. Efendi Mah.	E. Ayça KARADEMİR	A. Sezgin	Beşiktaş	19.04.2008
Pul Köyü	M. Emin TEMEL	Y. Ziya	B. Çekmece	20.04.2008
Beyelması Köyü	Umut ŞENER	M. Kamil	Altındağ	21.04.2008
Beyelması Köyü	Yağız ÖTER	Osman	Elazığ	30.04.2008

Dünyaya yeni gelen yavrularımıza yaşam boyu sağlıklar dileriz.

EVLENENLER

MAHALLE/KÖYÜ	ADI SOYADI	EVLENENİN ADI SOYADI	EVLENME YERİ	EVL. TARİHİ
Dibekli Köyü	Mustafa METİN	Fidan YALÇINER	G. Osmanpaşa	12.03.2008
Saraycık Köyü	Eser YALÇIN	Serpil GÜL	Bağcılar	14.03.2008
Beyelması Köyü	Engin ASLAN	Banu BÖLÜKEMİNİ	Eminönü	15.03.2008
Bahadırlar Köyü	İlknur KAYA	Erkan KARAASLAN	Esenler	18.03.2008
Dibekli Köyü	Sibel YILDIZ	J. Castro WALDOMAR	Şişli	21.03.2008
Bademli Köyü	Caner ÖZDEM	Refia FİDANCI	Kozaklı	21.03.2008
Demirçarık Köyü	Türkan ÖZTÜRK	Alper TOY	Batman	27.03.2008
Beyelması Köyü	Mete AKSOY	Derya İNANÇ	Malatya	04.04.2008
Pul Köyü	Özgür KARAKAŞ	C. Itır GÖĞÜŞ	Çankaya	11.04.2008
Bademli Köyü	Sevda YALÇIN	Bilal ERTÜRK	Bornova	11.04.2008
Samançay Köyü	D. Erdem KÖPRÜLÜ	Ş. Ayşe SUBAŞI	Kadıköy	12.04.2008
Dibekli Köyü	Beyhan AKARSU	A. Haydar AK	Fatih	13.04.2008
Saraycık Köyü	Fatma İKİNCİ	İlhami AKKUŞ	Beşiktaş	13.04.2008
Samançay Köyü	Emin YALÇIN	Neslihan KÖPRÜLÜ	Konak	18.04.2008
Hacıyusuf Mah.	Y. Nurcan SAKALLI	Mustafa TURAN	Ümraniye	18.04.2008
Beyelması Köyü	Görkem EROL	Murat GENÇ	Kocaeli	19.04.2008

Pul Köyü	Ayşe KARAKAŞ	Vehap TOPÇU	Yenimahalle	20.04.2008
Bahadırlar Köyü	Erdem POLAT	Sultan ÇETİN	Kemalpaşa	20.04.2008
Samançay Köyü	Mehmet AYAN	Semra KIZILCAK	Konak	20.04.2008
Samançay Köyü	Zeynep TÜRKER	Ahmet OKTAR	Beykoz	27.04.2008

Çiftleri kutlar, yaşam boyu mutluluklar dileriz.

ÖLÜMLER

MAHALLE/KÖYÜ	ADI SOYADI	DOĞUM TARİHİ	ÖLÜM YERİ	ÖLÜM TARİHİ
Saraycık Köyü	Ahmet SARAYCIKLI	01.05.1936	Saraycık	02.03.2008
Saraycık Köyü	Ayşe KELEŞTEMUR	23.07.1968	Çankaya	06.03.2008
Bahadırlar Köyü	Mustafa UZUN	03.03.1952	Balçova	07.03.2008
Beyelması Köyü	Mustafa KARATAŞ	15.05.1931	Üsküdar	17.03.2008
Modanlı Köyü	Mehmet ALPER	06.08.1940	Şahinbey	15.03.2008
Uzungil Mah.	Ümmügülsüm UYSAL	03.01.1915	Bahçelievler	19.03.2008
Beyelması Köyü	Hanife SEYHUN	06.03.1919	Elazığ	20.03.2008
Pul Köyü	Adıgüzel ALPER	28.06.1920	Üsküdar	28.03.2008
Demirçarık Köyü	Nedim BİRCAN	12.08.1960	K. Çekmece	30.03.2008
Altunayva Köyü	M. Zeki BOZKURT	06.05.1925	Esenler	01.04.2008
Samançay Köyü	Ayşe TÜRKER	01.03.1925	Malatya	02.04.2008
Hacıyusuf Mah.	Ahmet YILMAZ	01.07.1930	Elazığ	02.04.2008
Kaşpınar Köyü	Mehmet KARAHAN	20.04.1931	Elazığ	05.04.2008
Kaşpınar Köyü	Necati GÜLER	15.05.1948	Keçiören	06.04.2008
Samançay Köyü	Fahri Özer	25.02.1984	Ağın	06.04.2008
Şenpınar Mah.	Osman KAYA	01.07.1934	Çiğli	14.04.2008
Akpınar Mah.	Hatice ERDOĞAN	23.04.1915	Elazığ	24.04.2008

Ölenlere Tanrı'dan rahmet, tüm yakınlarına başsağlığı dileriz.

DUYURU

Değerli Okurlarımız,

Ağın Düşün ve Sanat Dergisi'nin 2008 yılı abone bağışı,
geçen yıl olduğu gibi bu yıl da
25 YTL olarak saptanmıştır.

Okurlarımızın,
Ağın Düşün ve Sanat Dergisi'nin yalnızca abone bağışıyla
yaşamını sürdürdüğü hususunu dikkate alarak,
Dergi abone bağışlarını
Ağın Kültür ve Dayanışma Derneği'nin
101843 no.lu posta çeki hesabına göndermelerini rica ederiz.